

C:\Users\Plazma\Desktop\308\Hurych_Jan_B-Slouzim_v_klidu.PDB

PDB Name: Hurych_Jan_B-Slouzim_v_klidu
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.2.2004
Modification Date: 16.2.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Sloužím v klidu

Jan B. Hurych

Humorné vzpomínky na vojákování a dobu dávno minulou.

Úvod.

Dnes už to zní hodně legračně, ale před čtyřiceti lety se na vojně musela používat poněkud servilní odpověď: "Sloužím lidu!" Ovšem kdo byl vlastně ten lid? Podle názvu "diktatura proletariátu" – rozuměj: komu, čemu? proletariátu! – nám proletariát ani vládnout nemohl, když mu bylo shora diktováno. Takže ten "lid" mohl být vlastně už jen ten "lumpenproletariát", abych použil výrazu jistého klasika.

Budoval se tehdy u nás socializmus, ještě ten s tou nelidskou tváří a k tomu patřily i různé povinnosti. Z těch nejvíc proklínaných byly asi "dobrovolné" brigády a povinná vojenská služba. Ano, ta "vojna", která tolik mladých chlapců okradla o kus života, o kus mládí. Chlapců, kteří museli jít dělat "sluhy lidu". Není divu, že si dali švejkovské heslo "To chce klid!", větu, kterou vlastně Švejk nikdy nevyslovil, ale v jejímž smyslu přesto žil. My s kamarády jsme si to ovšem hned spojili na "Sloužím v klidu" a zařídili se podle toho.

Přišel převrat a s ním se naskytla výtečná schopnost dobudovat socializmus i komunizmus zároveň. Nevěříte? Inu v socialismu dostane každý podle zásluh a v komunismu každý podle potřeb. Šlo tedy o to potrestat každého, kdo si to zasloužil a naplácat zadek všem těm, co by to potřebovali.

K tomu ovšem jaksi nedošlo. Dnes už se ani neví, kdo to všechno byl, kdo tehdy nasměroval naši armádu proti nepříteli na západě a pak na nás za zády zavolal nepřítele z východu. Tu armádu, ve které jsem kdysi také dělal "sluhu lidu".

Jediné, co mě utěšuje, je že jsem se v tom sloužení nikdy příliš nepřetrh' a to potvrzuje i tato moje story. Z důvodů utajení vojenského tajemství zde ovšem neuvádím pravá jména osob a míst – dal jsem jim jména zcela jiná a dokonce hezčí...

Moje líbáanky s mundúrem

Ve středověku se, jak známo, vojáci pronajímali a také se jim za to platilo. Bylo to obyčejné řemeslo a tudíž také mělo svoje dno, i když ne zrovna to zlaté. Od slova žold pak vznikli žoldáci, ale později se už říkalo soldát každému, i těm, co to dělali zadarmo. S příchodem moderní doby se totiž zjistilo, že když se zavede povinná vojenská služba místo té placené, přijde to levněji a také se navíc lépe zajistí náhrady za ztráty na bojišti, v hospodách i jinde. Vojínům se vysvětlí, že bojují za svou vlast a ne za peníze – což je nakonec úplná pravda, uvážíme-li, že kapesné, které dostanou, jim pak sotva vystačí na cigarety. Navíc je to nutí přestat kouřit, takže se dostanou na bojiště také o mnoho zdravější a nechytanou kromě nepřátelské střely ještě nějakou vlekou plicní chorobu.

Povinná vojenská služba by měla naplňovat brance hrdostí, když už ne přímo na jejich vlast, tak alespoň na jejich fešnou uniformou, případně na zvýšený zájem místních i přespólních děvčat. Tento zájem ovšem rychle opadá, když se voják vrátí z bitvy bez jedné nohy, případně bez obou. Pak už mu ani ta uniforma tak dobře nesedí a tak zbývá zase jen ta hrdost na svou vlast a pocit ulehčení, že ho to stálo jenom ty nohy.

Kdysi jsem se divil, proč státy berou do války nejprve muže mladé, vrazí jim do ruky nabitou pušku a učí je zabíjet jiné mladé muže, kteří dostanou podobnou skvělou příležitost, jenže na straně opačné. Asi proto, že ti starší muži radši zůstávají v zázemí a raději dají příležitost mladým, jak se správně říká. Příležitost ztratit ty dvě nohy či víc. Branná povinnost je výsledkem toho, že stát vlastně občany vlastní, proto si často říká, ovšem mylně, "vlast". Soukromé vlastnictví státu se jinak také říká státní příslušnost, která ve válce obvykle končí až smrtí příslušníka. Vlastně ani pak ne, jeho mrtvola se ještě v noci přetahuje z území nikoho, aby mohla být správně pohřbena na té straně, kam správně přísluší. To vše se zbytečným nasazením života dalších, dosud žijících příslušníků.

Musím se přiznat, že než jsem byl odveden, tak jsem se leccemu, co se týkalo válečnického umění, divil. Po pár týdnech v armádě už jsem se nedivil, dokonce už vůbec ničemu. Teoretické úvahy o válce vzaly za své jakožto první: socialistická armáda totiž bojovala převážně za mír – patrně proto, že by žádnou opravdovou válku vyhrát ani nemohla. Místo strategie tam zcela zabralo vojenské buzerování a taktiku nahradilo všeobecné oblbování. A kdyby blbost kvetla, pak by naše kasárna tehdy vypadala jako Petřín na jaře.

Odvody od vody i odjinud.

Do armády se nedostanete jen tak, musíte se kvalifikovat a teprve pak vás odvedou. Ne teda zrovna za ručičku, nejprve si odstojíte svoje. Známa hláška, že "na vojně se čeká, fasuje a blbne" platí jistě pro všechny armády světa, jen v tom blbnutí ty naše socialistické armády asi překonaly všechno. Začínalo to už u odvodu a končilo bránou do civilu, případně na hřbitov.

Na budoucí mrtvolu se ale nekvalifikuje hned tak každý: takový voják musí být zdravý a politicky spolehlivý. Ovšem to je teorie a hodně se od ní ustupovalo. Brali se i hodně nemocní – sám jsem viděl, jak vzali jednoho, co neměl ukazováček na pravé ruce. "Můžete přece střílet z kanonu, tam je spoušť větší," prohlásil armádní lapiduch, který ovšem musel hlavně splnit kvótu uznaných branců. No a politicky spolehlivý už bude každý, když za ním budou stát se samopalem, ne?

Titul branc – původ tohoto slova je dosud celkem zamlžen – byl asi odvozen buď od toho "brání" na vojnu, případně "bránění" vlasti a v neposlední řadě možná i "bránění se brání na vojnu". Pro tyto poslední se pak muselo zajít až k nim domů – to jsou pak tak zvaní "domobranci". Nejlépe se člověk brání tím, že je mrtvý, nebo alespoň nemocný. Kdo by cestu na frontu, případně ani do kasáren, nevydržel, je uznán "neschopným" (rozuměj vojenské služby) a ještě mu za odměnu dají knížku. Teda modrou knížku, alespoň v mé době měla tuto nebeskou barvu – to asi proto, že se ji označovaly na mapě jednotky nepřítele a platí, že "kdo není s námi, je proti nám". Byla to vůbec tehdy doba samých knížek a legitimací, asi ještě příliš přežívala ta stará tradice z rajchu. A tak mladý muž v době odvodu vyměňuje žákovskou knížku za průkaz brance nebo za modrou knížku. Ovšem nemyslete si, že měli branci na vybranou. Většinou jsme byli všichni zdraví a alkohol, nikotin či nezřízený sexuální život nás ještě nestačil dostatečně zničit. Škola dobrou přípravou pro brance.

Moje žákovská knížka byl pro mě velmi cenný dokument. Nepsal jsem si totiž žádný deníček a tak to byl pro mě dokument historický, i když poněkud falšovaná, asi jako Dějiny VKS(b), případně i VKS(a). Měl jsem v ní podpisy všech učitelů a učitelek, i těch suplovacích, nějaké ty známky a hlavně poznámky. Těch jsem si vážil nejvíc, i když nemohu říci, že mi jejich autoři dělali nějaké komplimenty – ale zato mi to získávalo úctu spolužáků. Už na obecné učitelské glosy vyústily v jednu dvojku z mravů (nebo že by z chování?). Už si ani nepamatuji, jestli jsem tehdy nedělal, co jsem měl, nebo dělal, co jsem neměl – jen si nejasně vzpomínám, že mi pak tekla krev z nosu. Paní učitelka Rázná měla perverzní smysl pro spravedlnost a usoudila z toho, že musím být asi taky pěkný lump, když mi teče krev a s chutí se mi do mého "památníčku" napsala pár ostrých slov, z kterých se pak na vysvědčení vyklubala zakroucená husička dvojky namísto jedničky jako bič.

Můj kamarád Tonda, grázl, kterému jsem v jeho zručnosti nesahal ani po paty, neboť měl v téže době z mravů už trojku, si ovšem schoval své vysvědčení do tajného úkrytu v pouliční lucerně, když ho teda předtím ještě podepsal za svého otce. A nejen to, naváděl mě k podobnému triku, ale já jsem to považoval za moc komplikované a raději jsem si chtěl vytrpět následky. A tady bych vám chtěl ukázat, jak se poctivost vyplácí: jelikož jsem měl jinak poměrně dobré známky, můj otec se na zadní stránku – kde se ta dvojka vyskytovala – ani nepodíval, podepsal vysvědčení a ještě mě pochválil. Teď mi napadá, že normální dvojka se nazývala "chvalitebná", ale u mravů se jí tuším říkalo "chování uspokojující", nebo tak nějak – což je pochopitelné, neboť moje chování by se asi sotva dalo kvalifikovat jakožto "chvalitebné". Tondovi by býval jeho podvod vyšel, kdyby nebylo toho, že ve stojanu pouliční lampy bylo také elektrické vedení, které se silně zahřívalo a jeho vysvědčení, když pro něj za měsíc přišel, bylo nahnědlé jako posvátný papyrus.

Byla to ostatně moje jediná dvojka z mravů; zjistil jsem totiž, že je daleko lepší nenechat se chytit. Jen ještě jednou jsem se dostal do maléru a té druhé dvojce – to už na gymnáziu – jsem ušel jen díky osobnímu zásahu – tedy mému vlastnímu. Poznámku jsem dostal při písemce z matiky: Běda, syn Českomoravské vysočiny, byl slabý nejen na srdce, ale i na matematiku, a tak mě tehdy požádal, abych mu poslal při písemce své výsledky, tedy něco jako tahák. Což jsem učinil přes mého souseda Ferdu, který ale bohužel ten papír upustil na zem. Paní profesorka Nezaujatá si toho všimla a sebrala papír a významně požádala Ferdu, aby jí dal žákovskou knížku. Ferda ovšem už tušil, že mu do knížky nechce nepsat blahopřání k narozeninám a prohlásil: "Já to, prosím, nebyl!"

Pro mě to ovšem bylo jako když herec na scéně slyší svou narážku, tedy aby jako začal mluvit. I povstal jsem – i když ne s takovým elánem, jako ono "veliké město pražské" v jednom husitském chorálu. Přesto, pln hrdosti na své předky a netuše, že jde spíše o můj zadek – jsem se přihlásil k autorství. Hrdinství se na škole nepěstuje a tu poznámku jsem ovšem dostal. Stálo tam: "Pomáhá slabším spolužákům při písemné práci – " zde si ale paní profesorka uvědomila, že to zní spíše jako pochvala a tak pokračovala "- čímž podvádí". Logicky to byl ovšem nesmysl, výsledky na papíře byly jen a jen moje, jaký teda podvod, navíc je Běda nakonec ani nepoužil. A vůbec: odkdy se trestá za plagiátorství plagiátor i sám autor?

Samotný Běda už nepovstal – já to ostatně ani nečekal, byl už dost v pěkném průseru, tak proč si to teda ještě kazit – a navíc měl přece ještě to slabé srdce. Tu poznámku se mi už doma utajit nepodařilo: máma se to dozvěděla přímo od paní profesorky, která bydlela u nás za rohem a tak mě hned také umluvila, abych se paní profesorce omluvil. To jsem také udělal, ač jsem nevěděl proč, ale říkal jsem, že je to asi trest za to, že jsem se tak blbě přihlásil. Pracovalo to a výsledek byl, že jsem měl mravy zase na výbornou, pardon na "bezúhonnou".

Jak vidíte, moje předvojenská výchova mě leccos naučila: v tom prvním případě neříkat zbytečně nic, na co se tě nikdo neptá, v tom druhém dokonce tři věci: nenechat se chytit, nikdy se dobrovolně nehlásit a když už budu přece jen v troubě, snažit se z toho vykecat, jinak řečeno, používat psychologii. Celkový závěr byl asi ten, že by si na mě ten pan učitel, který posílal své žáky s pozhledáním do bitvy, jak to popisuje E. M. Remarque, v románě "Na západní frontě klid", asi nepřišel. Zato jsem byl dobře vybaven na tu frontu východní, socialistickou.

Odvod jako takový.

Odvod se konal u Elišky Krásnohorské, tedy přesněji řečeno, v budově jejího gymnázia. Řada doktorů nám prohlédla naše anatomie a to nejen zvenku, ale i zevnitř. Námitky některých z nás, kteří prohlašovali, že mají kýlu, dvoje brýle či zauzlená stěva, se v úvahu nebraly a mentální stav odvedenců lapiduchy rovněž nezajímal. Vlastně ne tak úplně: štábní – nebo jaký to byl doktor – nám dokonce udělal přednášku o tom, že nemoci jsou způsobovány potravou a že v podstatě jsme jen to, co jíme. Pak řekl, abychom se ptali. Pamatuji si, že někdo vedle mě se zeptal, zda tedy podle toho nejlepší lidé jsou lidožrouti. Doktor se ho zeptal, jak se jmenuje, a někdo si to zapsal. Šplhouni se pak ptali ostošest, asi aby taky byli zapsáni, což se ale už nestalo. Pan doktor nám také vysvětlil, že prevence je jako mít dřavou kanoi a tu díru zalepit, zatímco léčení je jen jako mít dřavou kanoi a koupit si kyblík na vylévání. Na to můj soused prohlásil – ale tentokrát už jen ke mně – že on by takovou kanoi radši zahodil. Pak nám řekli, že jsme všichni prošli, asi proto, že u odvodů se nedá propadnout, ale jen prohrát, tj. být uschopněn. Hrdý na sebe jakožto zboží, kterému přirazili na ceně, odjížděl jsem tramvají domů. Můj vojenský život začal velice dobře...

Vojenská katedra.

Když jsem takto předeslal, jak jsem se k vojně dostal jako slepý k houslím (i když přesně nevím, co to znamená), rád bych zde ještě uvedl několik detailů. Nemyslím tím moji výšku a váhu, protože to jsou data vojensky přísně tajná. Vlastně teď už asi ne: od té doby jsem hodně přibral, i když "nevím jak" – abych citoval jednu těhotnou zpěvačku z Vinohrad.

Narukoval jsem tedy z Libně do Prahy a to rovnou do Vešky, jinak řečeno VŠ, což je zkratka, která zřejmě měla znamenat Vysoké školy, i když my jsem ji překládali jako Voják Švejk. Ano, ta dvě písmena jsme dokonce měli na vorlíčku na čepici – pardon, na vojenské čapce – a tuším že tam byl ještě meč nebo nějaký jiný vojenský sexuální symbol.

Šel jsem totiž studovat na vysokou a to obor, který jsem si v mládí zamiloval a nemístná zvědavost mi hnala, abych se o něm dozvěděl ještě něco víc. Šel jsem tam tedy asi ze stejného důvodu jako hajný Lebeda, jinak řečeno abych si prostě vystřelil, v mém případě ovšem jen z vědy. Že mi to bude trvat pěknou řadu let, to jsem věděl. Dokonce i to, že důležitou součástí studia bude i nosit plátěný mundúr, případně možnost vystřelit si i z pušky, kulometu, pancéřovky či kanónu a kupodivu mi to vše mi připadalo úplně normální. Vždyť i studenti ve Filozofské historii měli uniformy a pušky, aby si mohli vystřelit na Windyšgráce, zatímco v době rektora Kampana nosili študáci jenom zbraně poboční, asi proto, že se bili ještě jen mezi sebou a teprve později namlátili také Švédům na Karlově mostě. Co se mi nelíbilo bylo to, že už od začátku na nás nalepili titul "absolvent V.Š.", ač jsme ještě nic neabsolvovali a také církevní "Ego te absolvo" (Je ti odpuštěno) se na té naší vojně nepěstovalo. Asi proto, že většina důstojníků si ještě pletla latinu s latrinou.

Zapeklitý výraz, ty "Vysoké školy". Tento název, sám o sobě ne zrovna přesně přeložitelný do angličtiny, protože "high school" tam znamená jenom něco mezi měšťankou a gymplem, byl ovšem v civilní branži vhodně zaměněn za "Vysoké Učení", patrně proto, že štěstlivci, kteří jím prošli, pak měli díky výdobytům socialismu vysoko do žlabu. Dodnes nechápu, proč jsme tehdy vlastně studovali: pro peníze určitě ne a pro slávu asi sotva. Navíc se graduanti univerzit dostali hned do kategorie "pracující inteligence", jinak řečeno, vystudovali zároveň i na politicky nespolehlivě. Ti praktičtější hoši se radši šli z měšťanky hned učit třeba na zámečníka a brali pak tolik, že i kdyby jim vůbec nepřidávali, dohnali bychom to, co si zatím během našeho studia vydělali, teprve až když by nám bylo kolem padesátky. Když nepočítám ty, z kterých chtěli mít rodiče vzdělance, my zbývající jsme tam zřejmě šli z lásky k vědě, té milence przněné mnohými a přesto stále téměř panensky cudné.

Kromě vědy jsme tam ovšem studovali i pavědu – pardon, vševědu – fousatých komuno-utopistů Káji a Bédě. A jako by to hle samo už nestačilo k úplnému zblbnutí, byla tu ještě vojenská katedra, kde se studovaly vědy vojenské. Ovšem ne podle Napoleona, dokonce ani ne podle Kutuzova, ale jakýchsi červených knížek. Ty sice nenesly jméno milovaného vůdce Mao-tse-tunga, ale honosily se neméně slavným názvem "Vojenské řady a přepisy". Ještě při přijímacích se mě někdo, kdo tam seděl v uniformě, zeptal, jestli nechci dělat velitele třídy, ale to bylo asi jen tak ze slušnosti, buď mě neznal anebo to asi nikdo nechtěl. S díky jsem odmítl, takže se stal velitelem můj kamarád Věna, který si často myslel, že mi dělá radost prohlášením "taxislužba", což znamenalo umýt tabuli, spočítat přítomné, držet v podpaží třídní knihu a prohlásit nahlas "Všichni přítomni, soudruhu majore!".

I jinak to byla celkem legrace a vůbec to nenaznačovalo to, co nás bude čekat. Ze začátku jsme si totiž vojnu jenom odseděli – ne sice ve vojenském vězení, ale zato v jinak dost nepohodlných lavicích. Tehdy jsem si myslel, že mi asi nezbude než padnout za vlast nudou. Byly to dlouhé hodiny i dny, pro které nemám žádné přirovnání. Jediné rozptýlení bylo sledovat, že zde vůbec neplatila Darwinova teorie – neboť blbost na vojně ani nevymírá ani se už dál nevyvíjí, jinak řečeno, je vlastně konstantní. Bylo to psychologicky zajímavé sledovat mentální procesy našich velitelů, učitelů a instruktorů, prostě štábu zatoulaných nešťastníků, kteří se sem dostali jediné za nějakou odměnu či za trest, ale rozhodně ne za nějaké zásluhy. Císařovy nové šaty zde prostě měly barvu khaki.

Naše, vlastně jejich, vojenská katedra se nacházela v ulici kterou nazvu třeba Přistřižená. Hned na začátku nás postavili do řady na dvoře, a hned vedle nás vesele plápolalo vyprané prádlo. Odkud se vzalo, to nevím, khakikatedra žádné pucfleky ani markytánky neměla. Podplukovník Cintorín nás oslovil a prohlásil, že "Vojna nie je kojná, súdruhovia!". Jelikož nevypadal, že by sám někdy nějakou kojnou měl, napadlo mi, že to pro něj vojna byla asi něco jako rodná matka strana, jen s tím rozdílem, že vojna zřejmě neměla žádné ty, no, prsy.

Bylo to ve čtvrti, kde se také nacházela hřbitov, sirotčinec a bývalý Ústav padlých dívek. Lepší místo nám snad ani nemohli vybrat . . .

Pořadák.

Pomalu jsme se prokousávali vojenským slovníkem, brali jsme to ovšem na přeskáčku. Tak například odvozeniny od slova řád: řada, pořádek, zařadit se a pořádek. Zatímco praví vojáci tužili své okončtiny na pravé, t.zv. opičí dráze, nám musel stačit malý dvoreček, kde jsme cvičili téměř tajně, skoro jako nějací teroristé. A bylo to jen díky našemu poručíkovi, jemuž jsme přezdívali Vlevovbok, později už jen Levoboček, že jsme si mohli udělat hrubou představu, jak to asi tam venku má vypadat. Marně nás strašil: naše plátěné opasky se nikdy nezabělaly solí z našeho potu, jak nám pořád vyhrožoval. I když musím přiznat, že se o to snažil. Nikdy jsem nepřišel na to, zda nás opravdu neměl rád, nebo to jen tak dobře hrál. Vím jen, že mě udivilo, když jsem zjistil v karlínské jízdárně, kde jsem se o pár let později učil jezdit na koni, že má docela rád zvířata. Možná, kdybychom byli tak poslušní, jako jeho kůň, že by si nás třeba také zamiloval...

Jak už jsem se zmínil, na dotyčném dvorečku, kde jsme cvičili, také často visávalo veliké prádlo. A byl to zrovna můj pech, že se tam vyskytovalo i v den mé zkoušky z pořadové přípravy, z execirky. Dali mi k tomu flintu, takovou tu dvakrát vrtanou, tedy ještě s jednou dírkou v hlavni, ale kolmo na tu druhou, zřejmě, abychom se navzájem nepostříleli. A tak jsem si hodil flintu na rameno, ale místo abych pospíchal k lesu, maširoval jsem tam mezi šňůrama, vpravovbok, vlevovbok a čelemvzad. Prádlo padalo a já propadl. Pro mě, který jsem cvičil na sokolském sletu, to byla velká rána mě sebezitost: moje milostná romance s mundúrem procházela velkou citovou zkouškou. Nešlo ovšem jen o mé cviky. Částečně to bylo také záłudností Levobočka, který mi nařídil, abych velel četě. Po zavelení: "Pozor! Pochodem vchod!" jsem vesele maširoval v čele čty, které zatím on dal za mými zády znamení, aby pochodovala jen na místě. Nevím, proč poslechli, když jsem měl velel jen já. Zastavil mě teprve smích ostatních a jeho zařvání: "Člověče, to se taky musíte podívat, jestli za váma vůbec jdou!" Chtěl jsem mu říci, že za socialismu se díváme jen kupředu, ale nakonec jsem uznal, že to nemá cenu.

Opravnou zkoušku jsem naštěstí dělal u našeho "trídního", kapitána Piškota, v jeho komůrce v podkroví, neboť zrovna přišlo. Kapitán byl ještě ze staré důstojnické školy a u režimu si jistě moc bodů nenašplhal, soudě podle toho, že byl blízko penze a dosud pořád jenom kapitanoval. Jako člověk byl ale fajn, skoro bych řekl, že měl rytířské chování. Bravurně jsem mu provedl obrat "čelem vzad" na dvě i na čtyři doby (Neznáte? To je "vpravovbok a vpravovbok"). Hbitě jsem i zacitoval definice zástupu, dvojstupu i trojstupu podle řádů. Pak přišla zkouška nejtěžší a to cviky se zbraní, tedy s tou mojí spolehlivě provrtanou puškou. Také to mi celkem šlo, včetně povelu "bodák nasadit". Při posledním cviku jsem si pak měl sám sobě zavelet a provést na doby "na rámě zbraň" (míněno zřejmě to moje rámě). To jsem učinil celkem správně, až na to, že jsem zapomněl, že mám na pušce vztyčený bodák. Strop v Piškově kanceláři byl opravdu nízko, bodák do něj zajel hodně hluboko a na to, jak vytrhnout pušku ze stropu, žádný povel v řádech vůbec nebyl. Nebudu vás napínat: zkoušku jsem udělal, Piškot měl asi opravdu srdce na pravém místě (viz obr.). Anebo se bál, že kdybych musel zkoušku ještě jednou opakovat, přišlo by mu do kanceláře už proudem. Povzbuzen tímto úspěchem, ostatní zkoušky jsem pak udělal hned napoprvé a začal jsem se pomalu po vojensku zelenat. Člověk si, jak známo, zvykne i na oprátku, i když se někdy chvilku cuká. Pravda, zjistil jsem, že mi nedělá dobře, když na mě někdo řve, že se mi nechce poslouchat nesmyslné rozkazy, že mě nebaví biflovat se imbecilní řády, ale jak už jsem řekl, člověk si zvykne i na šibenici, přesněji řečeno, má-li šibeniční humor. Ten mě také dokázal vyvést z leckteré šlamastiky, zvláště později, to už v opravdové armádě. Snad proto je tato kniha vzpomínek spíše žertovná, protože – proč to nepřiznat – moje vzpomínky na vojnu jsou převážně veselého rázu. Proč ne: byli jsme mladí, kamarádští a ani těch pár khakounů nám to nedokázalo zkazit.

Četl jsem o případech, kdy se kluk na vojně zasebevraždil. My měli to štěstí, že jsme se s vojenskou mentalitou seznamovali pomalu a po kouskách, tu pravou jsem poznal opravdu až v kasárnách. I tak, opravdového debila jsem na vojně nenašel – blbce, to ano, ale debila ne. Zato hodně později, v civilu, jsem jich našel celou řádku. Asi jsem měl hodně štěstí – i když jsem měl hodně průserů, moji velitelé mě sice potrestali, ale nikdy mi to nikam nezapsali. Snad to bylo proto, že by měli také průšvih, snad proto, že jim bylo to civilní udavačství přece jen dost cizí.

Tento jeden den v týdnu – vojenský den – byl všeobecně vítanou přestávkou při poměrně monotonních přednáškách na fakultě. Večer jsme zapadli na Císařskou louku hrát volejbal a pak na Smíchov, na pivo. Na vojnu jsme nadávali také jen o "válečných" dnech. Snést se to stejně všecko muselo: kdo propadl z vojny, musel totiž po studiích na vojnu, přesněji řečeno, na celé dva roky. To se mi po mých zkušenostech jevilo jako jediná věc, které se musím rozhodně vyvarovat.

Motali jsme se v Motole.

Jako se v

mateřské školce vyvádějí svěřenci ven na vzduch, i my jsme často konali vojenská cvičení, ty simulované obrany i útoky a zvyšovali svoji připravenost přímo v poli, lépe řečeno v přírodě. Říkalo se jí Motol a všechny armády vysokých škol se tam zacvičovaly. Dokonce věřím, že i studentské gardy z roku 1848 se tam trénovaly na hrdiny. Základní situace, kterou nám zadali, byla vždy stejná: řádí třetí světová válka, půl Evropy hoří, v Rusku je mobilizace a na našich hranicích zase dělá nepřítel bordel. Účelem cvičení bylo uhájit Prahu a nepřítel na ni vždy neomylně zaútočil ze západu. Není tudíž divu, že když zaútočil z východu, že jsme ho neuměli odrazit. Někdy mě pronásleduje představa, co by se asi stalo, kdyby tehdy Rusáci v šedesátém osmém napadli Prahu ze západu...

V Motole jsme potkávali vojska všech oborů: kanonýry i chemiky, ženisty a jednou na nás dokonce zaútočila pravá stíhačka. My jsme ovšem byli spojaři, obor dráteníci i bezdrátoví a rolovali jsme po krajině zelené (jak jinak?) kabely. Ty byly vyrobené z měděných drátků smotaných dohromady s ocelovými, takže výsledek byl, že takový kabel unesl i vojína, obzvláště když byl tento mírně podvyživený. Navíječka s cívkou – jedna cívka obsahovala kilometr drátu – se

při odvíjení nosila na zádech. Horší bylo, že při navíjení drátu se nosila naopak na hrudi a točilo se klikou jako u kolovrátku. Navíječka nás pak s těžkou cívkou, která ku konci navíjení vážila víc a víc (řekl bych kolem dvaceti kilo), přitom neustále tlačila na věčně hladový studentský žaludek. Můj první kilometr mě zničil natolik, že moje první slova, která jsem pak nahlásil, byla málem také moje slova poslední. Později, to už v armádě, jsem natočil během dopoledne šest takových cívek a mám dojem, že jsem to i přežil.

Kabel neboli drát se používal jeden, ne dva, a zpětnou dráhu signálu nahrazovala zem. Staré telefonní přístroje, za které by se nemusel věru stydět ani Edison, se jedním pólem uzemňovaly a "zvonění" se provádělo kličkou, vlastně generátorkem, zvaným magneto, které rozeznělo zvonek. Vzpomínám jak přítel Beruška dostal tento signál v podobě sto či více voltů přes navíječku přímo do těla. Beruška ovšem nezvonil, ale řval, a navíc kráčel dál, kupředu levá. Z jeho zoufalého volání jsme vyrozuměli jen "já", "toho", "vola" a "zabiju". Na jeho omluvu je ovšem třeba říci, že díky propoceným záďům (zrovna odvíjel) dostával dávku, která by stačila čtyřem penzistům na vyléčení revmatismu a pátému ještě i na jednu slušnou mrtvici. Jindy jsme zase tahali drát přes koleje železnice, když se v dálce objevil vlak. Bylo to mezi dvěma svahy a Beruška už neměl čas to svinout zpět. Byla by se nám hodila nějaká helikoptéra, ale té tam nebylo. Beruška teda rychle oběhl nahoře stojící strom a skočil se svahu a svou vahou kabel našponoval, takže ho komín příjezdějíci minul, i když jen o fous. Kdyby to neučinil, bylo by docela možné, že by ho při síle toho kabelu vlak táhl po kolejích třeba až na druhé nástupiště na Smíchovském nádraží.

Do Motola jsme se vždy plížili jednotlivě, pomocí tramvají. Sraz býval na konečné a celou tu ponižující cestu jsme tak strávili ve veřejném dopravním prostředku. Ano, ponižující, neboť naše uniformy – pravděpodobně nějaké pekařské stejnokroje, přebarvené na hráškově zelenou s jemným žlutavým odstínem – nebyly zrovna vrcholem vojenské módy. Jinak řečeno, holky se za námi sice otáčely, ale jen se slitovným úsměvem. Zatímco regulérní armáda dostává maskáče, kanady nebo půllitry (boty, ne pivo) my jsme měli jen kotníčkové křusky a nohavice navíc dole na knoflík zapnuté, což jim dodávalo tvar mírně pytlovitý. I ten osolený pásek, jak už jsem o něm mluvil, byl plátěný. Jen čepice byla opravdu vojenského střihu, i když asi z první republiky. Navíc byl náš stejnokroj vždycky panensky čistý, vyžehlený našimi maminkami, milenkami a u některých, kteří se nemohli dočkat manželského života, také manželkami, někdy i vlastními. Polovička naší branců se také honosila dioptriemi v podobě brýlí, z nichž mnohé vzaly v Motole za své.

Motol měl také vybrané okolí, i když trochu jiné než katedra: byla tam věznice, infekční oddělení motolské nemocnice (kde jsem byl kdysi se žloutenkou v karanténě) a také strategicky blízko situované krematorium. Cesta tramvají domů bývala už celkem veselá – radost kazily snad jen očekávané reakce našich maminek, milenek, případně i manželek, když jsme jim ty čistě oučké uniformy přinesli domů zašpiněné od hlíny, případně i od kolomaze z brzdového kola tramvaje. Ale příští cvičení jsme byli zpět, opět čistě oučci a vyžehlení, asi abychom neudělali naší ženské populaci u nepřítele ostudu. Dva roky na vojně, která se konala každou středu, nám uběhly rychle, hlavně proto, že nás naši civilní profesori proháněli z matematiky a fyziky ještě víc, než oficiři na cvičáku. A přišlo první prázdninové soustředění, tuším v Žatci. Proběhlo námi všemi téměř erotické vzrušení: konečně uvidíme opravdové vojáky, dostaneme opravdové pušky a když budeme hodní, tak nás snad nechají i vystřelit! ano, naše romance s vojnou se blížila okamžiku deflorace. První soustředění.

Do pole jsme jeli vlakem. A pak to začalo: opět a opět pořádky. První dny byly opravdu šokující, neboť to, co jsme se do té doby naučili, bylo k nepoužití a oficiři, které jsme tam dostali, nám tuto informaci vůbec nezatajovali, právě naopak. K rukám dostali místní mazáky, kteří se jako každý blb, kterého buzerují, umí mstít jen tím, že buzeruje zase někoho jiného. Proháněli nás od rána do večera. Nejhorší byli poddůstojníci z povolání – ti zase byli pyšní na to, že začínali od píky. Pořádky nás vyčerpával natolik, že jsme už v deset ráno padali, i když pořád ještě v perfektní řadě. Jardík, který byl z nás nejvynalézavější, byl první, co dostal lékařské potvrzení, že nemusí na pořádky. Pokoušeli se o to též jiní, i já, ale můj zánět ledvin se bohužel neukázal chronický a po týdnu jsem byl opět na place. Pamatuji, že jsme ten den zrovna nacvičovali parádní husí krok sovětského stylu, takové to quazinacistické ztopoření střídavě pravé a levé nohy. Byl na tři doby a tak dlouho nám předfíkávali to "á-dva-tři", že se ještě dnes při valčíku pletu a občas nekontrolovaně seknu nohou až do pasu.

Kasárenská služba se jinak nazývala dozorcí službou, t.j. stávali jsme u zástavy, občas u vchodu a jindy zase mazali karty s mazákama ve vojenské věznici, na které jsme také přitom dozírali, hlavně tedy aby nešvindlovali, zatímco jiní bachaři dávali bacha, zda někdo nejde. Nedělali to moc dobře, protože jednoho vojína jednou načapala kontrola, když hrál mariáš s vězni a nepomohlo mu ani tvrzení, že věznice se nejlépe hlídá zevnitř. Řekli mu totiž, že když se mu tam tak líbí, že už tam může zůstat.

Zástava.

Jednu noc jsem i já stál u zástavy (my jí říkali prápor) a řeknu vám, že by vám tam taková židle by opravdu bodla – ale zrovna tam vám ji nedovolí! K ránu se halou ozval mocný řev: "Kašpárek, Kašpárek!" Zde bych chtěl upozornit, že na vojně vás nikdo neosloví pátým pádem, jako třeba "vojíne Lajntuchu", ale vždycky jen "vojín Lajntuch", zkráceně pak jen "Lajntuch!". Vojín Kašpárek se ale neukázal a když nepřicházel, tak se v hale objevil přímo volající, jakýsi magor (čti major), mírně ožralý jako prase. "Jak to stojíte?" povídá mi. "Neopírejte se o tu pušku jako o berle, chlape, nebo vás dám zavřít! A vůbec, přineste mi nějaké chlast!"

Poněkud mě to překvapilo, předpokládal jsem, že jako chudý student by měl to pití nabídnout spíše on mně. Marně jsem dumal, kde by mohl nějaký ten erární likér být, když na mě opět zařval, že mě nechá zavřít, nepřinesu-li mu flašku něčeho. Když jsem prohlásil, že nemohu opustit své místo – co kdyby někdo ukradl zástavu, to by se pak musel celý pluk rozpustit domů – nabídl se, že mi ji tedy ohlídá sám. Bylo dvě v noci, on pořád řval, tak jsem se tedy vydal hledat vojína Kašpárka, který prý podle něho alkohol měl. Když jsem vzbudil asi pět vojinů, kteří se nejmenovali Kašpárek,

padl jsem zázrakem na toho pravého. Otráveně sebral nějakou blíž neidentifikovatelnou (to je slovo, co?) láhev a šli jsme zpět. Magora jsme našli jak chrápal, moji pušku pod hlavou. Chtěl jsem ho vzbudit, ale Kašpárek, zkušený mazák, řekl: "Nech ho vola spát, radši se tady napij." Což jsme pak učinili oba a častěji, načež po dokončení láhve se magor vzpamatoval a šel objímat zástavu. A Kašpárek řekl: "Musíme ho vodnést do postele, nebo ti tu poblíže ten prápor." Rychle jsem si vypočítal, že pravděpodobnost, že by se někdo snažil ukrást onen kus socialistického textilu byla celkem nulová, zatímco možnost, že by magor odvrhl své přežitky přímo na prápor, se rovnala téměř jistotě. A tak se teď mohu se smíšenými pocity přiznat, že jsme pak celých deset minut tahali magora do postele, zatímco zástava a tím i čest pluku visela opravdu na vlásku. Ty smíšené pocity mám z toho, že se už nedovím, co by se bývalo stalo s onou poskvrněnou zástavou, jestli by ji jen vyprali nebo opravdu pluk rozpustili. Utěšuje mě jen to, že jsem tomu zabránil, udržel naši armádu v plném stavu bojovnosti a tím i vlastně i tak nějak uhájil ten mír. Když jsem se pak rychle vracel na své místo, uviděl jsem, jak u zástavy už stojí někdo jiný, náš závodčí. Honem jsem spěchal k němu, abych mu vše vysvětlil – vždyť šlo o čin takřka hrdinný. Nechtěl nic vědět: "Měl bych vás nechat zavřít," řekl mi, "ale musel bych o tom napsat hlášení. Máte štěstí, že jsem líný." Průšvihy.

A štěstí jsem měl. Pamatuji, jak jsme měl za jediný den nahlásit našemu veliteli, kapitánovi Kulkovi, tři různé přestupky: že jsem kouřil na ubikaci, že jsem měl ruce v kapsách a že jsem tahal bedny po chodbě a to tak, že jsem držadlo bedny zahákoval za mušku pušky. Přiznal jsem se mu tedy nejprve k těm rukám, za to byl trest zašít kapsy, kterýžto trest jsme také poctivě obdrželi. Za to kouření na světnici (ano, to je vojenský výraz, patrně ještě miněny světnice z doby selských válek) mi dal Kulka čtrnáct dní zaražených vycházek. Když jsem mu ale ještě začal zdlouha vysvětlovat, jak jsem tahal ty bedny, to už se rozčilil a vyhnal mě, řka: "Srandu si ze mě dělat nebudete!" Možná ale, že to jen tak zahrál, on totiž průser na vojně se stane průserem teprve až když se to dozví ještě někdo jiný, kdy už se to nedá ututlat. Myslím ty velké průšvihy, protože pak si to odnese i velitel. Pochopil jsem, že utajení na vojně se netýká jen nepřátel, ale stejně dobře i "přátel". Možná i víc.

Vůbec si myslím, že nejtěžší bylo asi utajit před nepřítelem ubohý stav naší armády. Tomu se věnovalo nejvíc času. Tak například jsem někde slyšel, že se úředně z časopisů, přicházejících k nám ze západu, vystřihávaly všechny fotky našich zbraní a vojenská informace o nás vůbec – proč, to je mi dodnes tajemstvím. Jediný důvod vidím v tom, že jsem to tak krásně utajili před špióny, kteří se pohybovali na našem území – ti v cizině už to v těch časopisech dávno viděli. Já osobně jsem si pak to vojenské utajování zjednodušil na to, že jsem utajoval hlavně svoje průšvihy. Dokonce jsem na to vymyslel různé metody.

Jsa malé postavy, mohl jsem se dobře schovat v davu a tuto výhodu jsem také plně využíval. Když už jsem se nemohl schovat, dělal jsem se alespoň nenápadným. Jakmile se znápadníte, jste ztraceni. Poddůstojníci možná nemají tak velký rozum jako jiní lidé, ale paměť mají fantastickou. A neptejte se mi, jak jsem na to přišel. Nejlepe je prožít celou vojnu inkognito, ale nevím, jestli se to už někomu někdy podařilo. Normální vojna se dá přežít, ale když si na vás někdo zasedne, jste ztraceni. Byl tam kluk, kterého buzeroval jeden staršina jen proto, že dotyčný byl vyšší než on. A jste-li povahy jemné, kterou zarážejí některá slova či hrubé chování, kariéru na vojně nehledejte. Naštěstí jsem vyrůstal na periferii a v tomto směru nemělo moje vychování žádné mezery.

Jiná taková metoda spočívala v tom, že člověk hraje nechápavého. To už nám říkali mazáci: Kluci, dělejte ze sebe blbce, to vám nedá moc práce :-). Oficír, který umí jen poslouchat rozkazy, je pak postaven do situace, kdy má před sebou většího blba, než je sám. Jiný by se zaradoval, ale důstojníka to jen rozčilí. Nakonec to, unaven, vzdá.

Také lhát se na vojně musí a hodně. Ale musíte vědět, kdy a jak. Detaily vám neřeknu, to bych vyrazoval vojenské tajemství. Nejlepší, když za vás lžou ti druzí, v množství je prý síla. Když se to dobře naučíte, můžete si pak klidně říci, že je to jakýsi trénink na nepřítele. Vůbec se vyplatí, když se díváte na ty nahoře tak, jakoby si jen hráli na nepřítele – pak už to tak tragicky neberete :-).

Opičák.

"Těžko na cvičišti, lehko na bojišti" říkal prý už Kutuzov a já si vždycky představoval, že on asi v míru trpěl zácpou. Cvičák neboli cvičiště je místo, kde je byla naše náplň dne a na přilepšenou tu byla překážková neboli opičí dráha (někdy se před to jméno ještě dávalo "d" :-). Ven do pole jsme se moc nedostali, jen tak občas střílet. Zato jsme museli celý náš volný čas po kasárnách pořád něco stěhovat, abychom se nenudili. Asi to byl trénink k organizovanému ústupu. Ve vojenských análech se totiž můžeme dočíst, že neorganizovaný ústup už kolikrát zavinil velké ztráty na majetku. Králové zapomínali na bojišti své koruny, generálové své milenky a pokladníci trezory se žoldem. Ztráty těchto věcí jsme se bát nemuseli, nic z toho se v naší armádě příliš nevyskytovalo, ale přesto jsme ten trénink prováděli často.

Jednou jsme stěhovali hned deset kanceláří najednou, každou o jednu do prava. Mazák, který to řídil, ovšem hned zpočátku zjistil, že nám už v druhé kanceláři chybí všechny čtyři židle – asi věděl proč. Mladičký poručík, který to vše kontroloval a zapisoval, vypadal dost zatvrzele na to, aby nám z toho neudělal problém. Vyřešili jsme to tedy tak, že jsme, když vešel do první kanceláře a sepisoval to tam, tajně přenesli židle z třetí kanceláře do druhé, a pak když sepisoval ve druhé, jsme přenesli ty ze čtvrté do třetí a tak dále, až pak do té poslední kanceláře jsme přenesli židle zase z té úplně první. Podle zápisů oficíra dopadla inventura docela dobře a mazák si oddechl.

Po měsíci vojákování jsme se vraceli domů hodně omlácení a unaveni. Půl prázdnin bylo v řiti, ale zároveň jsme nabyli přesvědčení, že ani ta pravá vojna není tak zlá. Zvláště ta v armádě, kde se jenom slouží lidu. Přesvědčili jsme se také o pravdivosti slov našeho podplukovníka Cintorína, že "Vojna nie je kojná", ale zároveň jsme už věděli, že ta u něj má k ní přece jen k té kojně asi nejbliž.

Zelená věda.

A opět zelená katedra. Přišli jsme zpět trochu otrkáni, ale jinak vojnou nezkaženi. Problémy, které jsme měli v poli, byly proti těm našim, civilním, úplně prkotiny. Vojna je totiž trochu jako manželství: dají vám najíst, práci a jste-li hodní, nechají vás občas ještě vyspat. A také se musíte při přijímání povelu tvářit, jako by jste byli nejšťastnější na světě. V obou případech si ovšem stejně myslíte svoje. Na druhé straně je na vojně hodně věcí, které manželství nepřipomínají: nemusíte oficiřům říkat "miláčku" (to se dokonce ani nedoporučuje), nemusíte jim chválit ani jídlo ani uniformu a oficiři také nežalují, když vás jebe někdo jiný. Takž dělat nějaká přirovnání se nevyplácí.

Konec byl také všem pořádkům, tyhle vopičinky jsme měli jaksi za sebou. Věnovali jsme se odborné přípravě: to abychom byli schopni rozeznat Pupinovu cívku od papiňáku. Některé ty technické "odbornosti" sahaly daleko zpět až do antiky, jiné zase až vysoko do étheru. Tradoval se příběh, že jeden poručík vysvětloval vojákům radiová pásma celkem netradičně: "Soudruzi, ve vzduchu je prvek zvaný éther, kterým se šíří radiové vlny. Jenže éther je plyn, že ano, a navíc prchavý. A jak ten éther řídne, tak se tam ty vlny víc a víc mačkají, takže museli vymyslet vlnová pásma." Jiná historka tvrdila, že jakýsi oficiř přednášel vojákům fyziku. "Voda, soudruzi," povídá, "vše při devadesáti stupních." Kdosi mu namítl, že se ve škole učili, že vše při sto stupních. Ostatní se přidali. "Dobrá," prohlásil instruktor, "prověřim si to." Přišel druhý den povídá: "Správně soudruzi, voda opravdu vše při sto stupních. Devadesát stupňů je pravý úhel."

Naše technické vědomosti nám ovšem byly často na překážku. Říkalo se, že se jeden študák, co sloužil u dělostřelců, ohradil při nějakém výpočtu, že kosinus úhlu vyšel přednášejícímu na tabuli rovný 2,2. A jak známo, kosinus nemůže být větší než jedna. "Za velké vlastenecké války byl kosinus až 5 a ako sa strielalo", prohlásil "načalník" a bylo po diskuzi.

Hromadu fyzických a jiných jevů nám sice instruktoři neuměli vysvětlit, ale snažili se, seč mohli. Nebyla to jejich vina, že vojenské katedry byly takové školy do kapsy, vojenské miniakademie, které nás měly naučit to, co už jsme dávno věděli odjinud a lépe.

Kdyby blbost kvetla, byla by jistě zelená.

Na naší vojkatedře byli učitelé celkem na úrovni, tedy ve svém oboru, ale zato v kasárnách jste mohli potkat pochodující ignoranci v plné polní. Kamarád mi vykládal, jak jeho kapitán nemohl pochopit, že spojí-li se dvě nádrže, hladina vody v obou nádobách bude stejná. "Ale to mi nepovídejte, v té velké musí být přece voda výš!", tvrdil mu. Asi si ji představoval jako Sovětský Svaz nebo co. Podobně se vykládal příběh o majorovi, který nechal jednotku pozorovat "Polárku neboli Sever". Když si hoši stěžovali, že jí nevidí, prohlásil: "Roto, dva kroky zpět! Tak a teď všichni vidí Polárku!" Pochopitelně je možné, že některé příběhy jsou asi vymyšlené, ale musíte uznat, že pěkně. Znalosti matematiky fyziky se na vojně nežádaly a také se za ně nepovyšovalo. Není divu, že s tím zaostávaly i jiné věci: k tomu, aby člověk mohl svoji práci dobře vykonávat, je to totiž nutné. Kdesi jsem četl, jak Wellington u Waterloo účinně vzdoroval výborné napoleonské artilerii tím, že vojáky umístil na opačném svahu kopce, ale hned pod vrcholem, protože tam je trajektorie nejplošší. Náboje je sice vesele přeletovaly, aniž by je mohly – i náhodou – zasáhnout. Byla to totiž pro kanóny – dámy prominou – taková ta "mrtvá zóna".

Náš vztah k oficiřům se po soustředění nezměnil – stejně, jako se nezměnil ten jejich k nám. I když jsme byli rádi, že jsou přece jen lepší, než ti "v poli", byly mezi nimi také pěkné exempláře. Hlavní antagonizmus se vyvinul mezi námi a jedním kapitánem, kterému jsme říkali Maub – t.j. Malý, Ale Úplně Blbý. Jednou, když přicházel do třídy, někdo vykřikl: "Maub jde!" Na jeho dotaz, proč mu říkají Maub, jeden vtipálek prohlásil, že to znamená turecky otec. Náš kapitán se tehdy začervenal a prohlásil: "Tak ma nevolajte, vraj ani Čapajeva tak nevolali."

Další průšvihy.

Na katedře se začali pohybovat nováčci z prvního ročníku a motali se jako štěňata, tedy asi tak, jako dříve my. Občas je k nám přiřadili na různé práce v kanceláři. Pamatuji, jak jsem jednou dva takové dostal k ruce a vedl jsem je dolů po starých točitých gotických schodech, které byly navíc značně úzké. Nahoru proti nám si to supěl nějaký oficiř. Nemaje prostor, abych zasalutoval, prostě jsem ho ignoroval, zatímco oba nováčci ho nesměle pozdravili, jeden dokonce rukou levou, druhý sice pravou, ale zato měl tu levou v kapse. Kdo to ještě nevíte, tak je to přečin, za který se málem střílí. Nepozdravit důstojníka bylo skoro tak zlé, jako nepozdravit pouliční důvěrníci, nebo někoho, o kom se vědělo, že donáščí na lidi.

Z dotyčného oficiře se vyklubal údajně velitel všech vysoškolských vojsk pražských. Řval tak hrozně, jako kdyby ho někdo nutil skočit s věže a zahnal nás všechny zpět k tříďasovi, kapitánovi Piškotovi. Ten nám sice vynadal, ale když žalobce odešel, nedal se jeho chováním ani trochu pohnout k tomu, aby nás přísněji potrestal. Jen tak se stalo, že jsem nebyl propuštěn z vojny – přesněji řečeno, že jsem nebyl vyhozen z vojny – vlastně ani to není přesné, oni nikomu nikdy vojnu neodpustili, dotyčný musel pak jít na celé dva roky sloužit. Piškot byl sice důstojník, ale ještě také gentleman, což je výraz (the officer and gentleman), který se dosud na západě používá běžně, ač je ještě z doby, kdy oficiři mohli být jen šlechtici, pro které byl tehdy také titul "gentleman" vyhrazen.

S tím nasluhováním to bylo tak: někdy ještě za vrchního velitele armády, jehož strategická schopnost skončila u toho, že si vzal Gottwaldovu dceru, se rozhodlo, že kromě služby na vojkatedrách musí absolventi ještě nějakou dobu jít "do pole". Pamatuji, jak jsme na majálesu vykřikovali: "Marie Terezo, obrať se v hrobě, sloužíme 7 let tak jako Tobě. Ještě jeden Čepička, sloužíme od malička!" Tehdy jsem byl v druhém járu na technice a napařili nám tím extra "půl roku v pušlitrech". Jeden ročník ale dopadl o mnoho hůře: měli právě promovat a nějak časově nepasovali do plánu. A měl to

prý rozhodnout jejich děkan: buď nic, nebo celé dva roky. Ten rozhodl pro dva roky. Fama říká, že se tehdy študáci tajně sešli a vymysleli pomstu: jeho jméno se pak objevovalo na všech záchodcích Evropy. Můj známý to sepisoval a tvrdil, že nápis našel jen na jedné železniční stanici ve východním Německu, ale tam že to právě všechno znova vymalovali. Já sám jsem našel nápis i v italských Pompejích, latinsky, ale vypadalo to, že nebyl vůbec dva tisíce let starý.

Závěrečné zkoušky.

Přiblížil se konec čtvrtého ročníku a tím i závěrečné zkoušky. Naše řady prořídly už dávno – hned po prvním ročníku nás civilní zkoušky zdecimovaly na polovičku – a naši profesori si tehdy ani neuvědomovali, že tím posílají naše kamarády také na dva roky vojenské služby, dva roky ztraceného života. Někteří hoši na tom vyzráli: dali se na kadetku a dodělali to tam. Postupem času ještě naše řady prořídly, ale neslyšel jsem, že by někdo musel odejít proto, že neudělal vojnu. Ovšem to bylo v době, kdy ještě nevymřeli staří důstojníci, jako byl třeba Piškot. Slyšel jsem, že později byly vojkatedry ovládány hlavně těmi, kteří s oblibou buzerovali studenty a vyhrožovali jim těma dvěma roky. Později také náš "půlrok v poli" byla nahrazen celým rokem, ale tomu jsem už ušel.

Otázky ke zkouškám nebyly těžké, ba dokonce některé byly i zcela pitomé. Tak např.: "Jste velitelem čety, která je v epicentru atomového výbuchu. Co uděláte?" Fakt je, že když v rozmezí několika kilometrů od výbuchu ještě padají domy, lidé v epicentru mají asi tak stejnou šanci přežít, asi jako má motýl zatížený cihlou šanci vzlétnout. Jeden absolvent prý údajně odpověděl: "Odeberu se k telefonu a odhlásím četku ze stavu roty." Jiný, který byl "postaven" přímo pod atomový výbuch ve vzduchu, zcela logicky odpověděl, že udělá stojku. Abyste rozuměli, instrukce byly, že v případě atomového výbuchu vojin okamžitě zaujme bezpečnou polohu, a to hlavou od a patami směrem k výbuchu. Byla to taková komunistická varianta pštrosa, který strká hlavu do písku, aby ho nebylo vidět. Ještě později, to už v civilu, nám jeden kretén od civilní obrany tvrdil, že zavařeniny budou zcela ochráněny před radiací, budou-li nahoře uzavřeny celofánem.

Moje extempore u zkoušek ukazuje – jak na to přišel přede mnou Napoleon – že minimum vojenských znalostí lze použít k maximálnímu efektu. Nabílovat jsem se totiž jen jednu sekci řádů, kterou jsem byl rozhodnut prodat za každou cenu – teda ne nepříteli, ani humoristickému časopisu, ale přímo zkoušejícímu. První otázka mi padla O.K., byl to skutečně útok roty, co jsem se naučil. Zcela správně jsem proběhl ostnatým drátem a za mohutného (ano, v textu bylo "mohutného") pokřiku "hurá!" jsem házel útočné granáty na nepřítele. Mimochodem, Rusové volají "urá!", to jen my Češi jsem volali variantu s "h", případně "č". Druhá otázka byla obrana čety, kde jsem za mohutného hurá házel na nepřítele obranné granáty. Třetí otázka byla horší: ústup, tedy po vojensku "organizované stažení do předem připravených pozic". Představil jsem si hned, jak ustupujeme do nějakého předem připraveného hotelu, s koupelnami a čistými ručníky, jenže co mu odpovědět? Stahoval jsem se teda hodně pomalu a přemýšlel jsem, jestli existují nějaké ústupové granáty. Asi ne, slovo ústup přece vymazal z vojenského slovníku už kaprál Hitler. Tak jsem vyměnil granáty za něco praktičtějšího a za sebe jsem házel protipěchotní miny, protitankové miny a byl bych použil i ty protiponorkové, kdyby mě zkoušející nezarazil. To stačí, řekl a prošel jsem. A to jsem ještě v tom zmatku dokonce zapomněl při ústupu křičet to mohutné "hurá"! . .

Soustředění druhé a poslední.

A opět soustředění, tentokrát v Bělé pod Bezdězem. Ubytovali nás ve stanech, které už někdo postavil, takové ty veliké, kam se nás vešlo – no víc než deset určitě. Malý stan totiž může postavit každý; vojin s sebou totiž nosí polovinu "áčka", takže dva vojáci pak dávají dohromady celý miniaturní stan a mohou se pak uvnitř – i když špatně – zkroutit. Za tyčku posloužila puška – tehdy ještě nebyly všude poloautomatické pušky, ty se sklápěcí pažbou. Hned první týden jsme se dostali do průseru (vím, měl bych to říci slušně, ale já jsem nikdy slovo průšvih na vojně neslyšel). Naši kluci totiž našli někde hromady dříví, ze kterých přinesli něco klacků do kuchyně. Jenže to dříví patřilo parašutistům, kteří se mocně naštváli a našemu majorovi trvalo dost dlouho, aby je uklidnil. Snížil se i k tomu, že jim vysvětloval, že vlastně nejsme ani vojáci, jen studenti. To nás před nimi zachránilo – byli to hoši velcí, tvrdí a otužilí, takže jsme pro ně nebyli konkurence.

Potkal jsem jednou pak dva v lese. Jeden nesl v jedné ruce minomet a v druhé těžký, litinový podstavec a druhý hoch pak v obou rukách bedny s pořádně velkými minami, jak se říká jinak nábojům do minometu. Bavili se se mnou asi půl hodiny, ale celou tu dobu si svůj náklad ani neodložili. Slyšeli jsem – ne od nich – různé fámy: letadla je prý vyhodí na Moravě a oni se musí dostat do Čech, do svých kasáren. Jenže všechny posádky mají poplach a chytají je. Tomu se pochopitelně parašouti snaží vyhnout. Slyšel jsem historku, jak jedna jejich skupina někde ukradla džíp a jela s ním po železničních kolejích, tam, kde je nikdo nehledal. Jenže pak se někde převrhli a chytli je v místní hospodě. Když je chytí obyčejní vojáci, většinou prý jim natlučou, neboť kvůli nim ztratili zdravý vojenský spánek. A tak parašutisti používají jakékoliv prostředky, jen aby je nikdo nechytil. Hlavně horror: chytí-li zase oni někoho, zavedou ho třeba hluboko do neprostupného lesa, přiváží ho ke stromu a nechají ho tam o samotě pár dní přemýšlet, než ho někdo najde. Jinak si jen pamatuju, že měli pěkné kšandy, které jsem si já mohl dovolit jedině v civilu. Ne finančně, ale proto, že by to byl pro obyčejného vojáka přestupek. Jo a ještě si pamatuju to, že jsme tam pak museli hasiti les, který zapálila ta jejich nepřilíš přesná střelba z minometů.

Co je na vojákovi nejdůležitější?

Předpokládám, že dívky s tím nebudou souhlasit, ale jsou to nohy. Hlava je naopak to nejchoulostivější, ta je většinou jen na obtíž. Proto vám na ni dají helmu, přílbu, glencák či jak jinak se to řekne. Ruce slouží jako chapadla, držadla, háky, případně prst – většinou jen jeden – i na spoušť. Také žaludek je na obtíž, ale na druhé straně každý ví, že to je to, co drží vojáka na nohách, které jsou tak důležité. Samozřejmě obě.

Hned druhý den jsem měl s nimi problém: vyfasoval jsem příliš velké půllitry (nevím, proč se jim tak říká, do těch mých by se vešly určitě čtyři litry do každé boty) a jsa nezkušený v obinadlech, tedy jejich vázání neboli obínání, po česku snad omotání, urobil jsem si tak na každé noze puchýř na celou patu. Slovo obinadlo je zřejmě odvozeno se starých omotávaček, kdy voják nosil bagančata a lýtka měl na ochranu proti nepohodě omotána až je kolenům. Socialistická armáda značně zjednodušila systém tak, že do půllitrákové boty jsme nenosili punčochy, ale něco jako špinavý čtvercový kapesník, který se měl stočit kolem chodidla a kotníků. Na kotníky to ovšem už nestačilo a fald přes chodidlo tlačil tak, že jste po kilometru už ani nemohli ani bolestí došlápnout. První se vždy obnažila Achilova – v tomto případě moje – pata. Jak by se nám tehdy hodily štipované punčochy od babiček! Nebyl jsem sám takový, bylo nás mnoho. Sanitář nám to oflastroval a poslal nás zpět "do boje". Mazáci, kteří stanovali vedle, nám dávali různé rady, jako že se puchýř má propíchnout jehlou s nití, která se tam nechá a pak jako knot vysuší puchýř a zabrání stržení kůže, která se jinak oddělí a seschne. Že to pracuje, jen když dáte noze na pár dní klid a nešlapete na ni, to nám už neřekli.

Moje puchýře se protrhly a kůže s paty se strhla už druhý den. Ustavičné odírání "živé" nohy o botu pak způsobilo, že mi z ran začala téci krev – moje líbáňky s mundúrem tak utrpěly svou první menstruaci. Šel jsem tedy – přesněji řečeno dokulhal se – na marodku. Tam byl už doktor, který, když viděl, jak mám nohu zřízenou, mi naordinoval lehkou obuv, t.zv. kedsy. Klid na lůžku mi naordinovat asi nesměl a tak jsem za ostatními prostě pajdal jako omrzlí Francouzi od Moskvy.

Mé nešťastné nohy.

Poručík Vydržím, který nás tam znovu a znovu protahoval pořádkem, mě nějak připomínal seržanta z filmu Fanfán Tulipán, kde hrál Gerard Phillipe rekruta. V jedné scéně, kdy seržant pořád řve rozkazy "vlevovbok, vpravovbok", se Fanfán sebere a odchází.

"Kam jdete?" řve seržant.

"Vidím," povídá Fanfán, "že se nemůžete rozhodnout, tak si jdu zatím lehnout." Ovšem to bylo ve filmu, vsadím se, že by si to Gerard ve francouzské armádě dnešní doby netroufl, to smrdí vězením.

Po menší rozcvičce jsme vyběhli do terénu; poklusem, jak se to tak dělává. Já dělal co mohl, ale jednotce jsem nestačil. Sadista Vydržím je vždycky nechal, aby na mě počkali a hned jak jsem doběhl, dal opět rozkaz k běhu. Dobře věděl, že se tak musím unavit dříve, než ostatní, neboť jsem musel běžet i během přestávek, nemluvě už o té bolesti. Čekal jsem kdy padnu a už raději nevstanu. Naštěstí se mi stala ještě jiná věc: kalhoty, které jsem vyfasoval, byly značně delší – armádní krejčí šli asi jen pro socialistické obry. Normálně se přebytná délka zastrkovala do půllitrů, tam se to ztratilo. S kedskami to ovšem bylo jiné: musel jsem si přebytné kilometry nohavic zarolovat nahoru. Tento vynález ale moc dobře nepracoval a po určité vzdálenosti se nohavice rozmotaly, já na ně v běhu stoupnul a upadl jsem na hubu. Moje dohánění jednotky pak trvalo ještě delší dobu, neboť jsem si musel vždy ještě ty nohavice zarolovávat.

Kluci řvali smíchy, a nakonec i já jsem z toho měl srandu, protože jsem tak vlastně zdržoval celou válečnou mašinerii. Vlastně díky ruské blbosti – naše uniforma byla totiž kopii jejich apartních kostýmů, včetně těch půllitrů. Také Vydržím se radostí usklíbal – smát se neuměl – a když jsem se konečně dobelhal k ostatním, chtěl nás všechny potěšit obtížnými cviky v plynové masce, které se spolu s filtrem říkalo ochranné pomůcky. Snad tehdy zapracoval Freud nebo to bylo jen přefeknutí, to nevím; vím jen to, že tehdy se spletl a zakřičel "Ochranné prostředky nasadit!" a to už se na zemi válela celá jednotka. Zpět do tábora jsem si to odklusali všichni, já s nohavicemi zarolovanými jako skautík až nad kolena, odkud mi přece jen tolik nepadaly. Faktem je, že si mě od té doby Vydržím pamatoval a často mi nasolil nějakou tu nepříjemnou práci navíc, protože i při své malé inteligenci pochopil, že se tehdy všichni smáli jemu.

Jednou mě chytil v kasárnách, v kuchyni, kde jsem musel špinavým hadrem "čistit" podlahu. Tato nesmyslná práce mě natolik štvala, že jsem ji vyjádřil popěvkem tehdy populární písně z filmu Moulin-Rouge, jen slova jsem si trochu upravil: "Čím víc tě mám rád, tím víc mě to sere..." Vydržím mě zaslechl a aby prý mě to "pořádně nasralo", nechal mě za trest mýt nádobí pro celá kasárna. Jenže na mě si nepřišel: naházal jsem talíře do jedné výlevky, na které jsme pustil tekoucí vařící vodu, odtamtud přehodil do vedlejší výlevky s tekoucí studenou vodou a odtamtud skládal na fochy. Vynalezl jsem tehdy vlastně takovou lineární pračku (něco mezi pračkou a průjezdni omývačkou aut) a dokázal jsem to vše ještě rychleji, než ti čtyři kluci, co to normálně dělali. Pravda, druhý den si hoši ptali, které prase to nádobí mylo, ale co chcete, nic na tomhle světě není perfekt...

Molotovův koktail.

Jednou nám zase Vydržím demonstroval Molotovův koktejl. "Odklusal" nás k nějaké jámě, kterou tam zapomněli ženisti po vybuchlé protitankové mině a nechal nás ji obstoupit. Po úvodu, kde zdůraznil, jakým postrachem byl tento drink pro Němce, zapálil knot a vrhl flašku dolů s úmyslem, že se tato rozbije o strategicky umístěný kámen na dně jámy. S napětím jsme čekali ukázkou té strašné zbraně, někteří dokonce litovali, že ještě nestačili napsat domů svůj poslední dopis.

Jenže Vydržím kámen minul a tak za mumlání, jaká hrozná zbraň atd., nás vyzval, aby tam někdo slezl a přinesl mu ji. Nikdo se nepřihlásil – někteří dokonce lhali, že už jsou ženatí a manželka čeká dítě. Vydržím to tedy dal rozkazem jednomu z nás, který opatrně, s nataženou rukou a odvrácenou tváří flašku sebral a poslušně ji přinesl zpět nahoru Vydržímovi. S napětím jsme očekávali, co nám teď koktejlový vrhač převede a napětí rostlo téměř úměrně se čtvercem času. Naše oči byly upřeny na poručíka, který ale trochu váhal, asi něco kdysi slyšel o nevybuchlých bombách. Pak sebral odvalu a pozvedl láhev. Zapálil teď už kratší knot a za ujišťování jaká to hrozná zbraň, atd. se konečně do šutru strefil. Láhev se sice rozbila, ale zapálená šňůra proudem vzduchu zhasla. Co teď? Vída, že by ztratil reputaci, nebohý Vydržím slezl, dokonce sám, do jámy a jednou rukou si chráně obličej (zde užívám přechodník času přítomného

rodu mužského od slovesa chrániti – jak nás to naučila kdysi naše češtinářka – a vidíte, už se to hodí), tedy chráně si obličej, kapesním zapalovačem zapálil ten blbec onu rozlitou hořlavinu. Což neměl. Ta se ale naštěstí už předtím stačila vsáknout do země a tak se objevilo jen pár nesmělých plamínek. Stál tam dole smutně, zatímco my se řehtali jako blázni a řvali: "A proč se toho ti Němci tolik báli?". Skončilo to tak, že nás všechny do té jámy zahnal a hodil tam slzný granát. Nasadit masky nám ale nedovolil, tedy až po tom, když se přesvědčil, že už jsme všichni bulili víc, než naše holky, když se s námi loučili u vlaku, co nás vezl na vojnu.

Ty slzy nám vydržely až do kasáren, neboť slzák se navíc nacucel do našich mundůrů a u límců se ještě pohybem zadřel i do pokožky. Ale za ten smích to stálo, to jsme věděli.

Vojak Upcháuka.

Jiným takovým vzorem

vojenské inteligence byl voják Upcháuka. Dodělával si nějakou kadetku pro podoficíry, ale protože několikrát propadl, měl pořád jen šarži "voják". On ale říkal po slovensky "vojak" – mluvil totiž roztomilou vasrpoláckou slovenčinou a navíc přicmrdával Vydržimovi. Naším klukům ubližoval kde mohl, jednomu dokonce nařídil, aby mu přišel na kabát knoflíky, které mu předtím utrhl v městě nějaká nedočkavá kurva. Chtěl jsem proti němu vyvolat koalici, ale nikdo neměl chuť, radši šli knoflíky.

Já jsem s ním měl pouze dvě střetnutí a pak mi teprve dal pokoj. První bylo, když mě poslali dělat značkaře – měl jsem označkovat "zamořené území" praporky a odhánět civilní obyvatelstvo. Byl jsem tam celý den, ale šla okolo jen jedna babička, které jsem oznámil, že začala třetí světová válka a že musí zpět domů a čekat na rozkazy. Asi jí to doma nevěřili, o žádné evakuaci jsem pak neslyšel. Po obědě – jedna konzerva a kus chleba – jsem si zdíml a probudil jsem se, až když už se začínalo stmívat. Rychle jsem tedy sbalil praporky a spěchal domů. Cestou jsem pak potkal Upcháuku s naším družstvem, značně unavené, jak celý den hledali moje zamořeníště. Vzal si mě stranou a nechal si na své mapě ukázat, kde to zamořené místo bylo. Pak se ke mě důvěrně naklonil a povídá: "Keby dačo, ja som s vami nehovoril." "Klidně sa spolehnite, súdruh vojak," odpověděl jsem mu něčím, co mohlo i u něj projít jako pravá slovenčina. Při nástupu ho velitel sprdl, Upcháukovo družstvo sice pak místo našlo, ale vrátilo se jako poslední a propadlo. Jsa členem jeho mužstva, měl jsem ale propadnout také. Bránil jsem se, že jsem tam na místě byl a že to není moje vina, že mě nenašli – já osobně že jsem to místo nemusel hledat, já ho přece vytýčil. Uznali to a protože mě nemohli potrestat, tak mě pochválili – na vojně totiž něco mezi trestáním a pochvalou vůbec neexistuje. Vrtaly mi pak sice hlavou pochyby, zda jsem vůbec tehdy vytýčil správné místo, ale protože mi k tomu nedali ani mapu – zatímco Upcháukovi jo – řekl jsem si, že je to stejně jedno.

Ve strážní službě.

Strážit neboli hlídat se na vojně musí: muničáky, vojenské prostory, latriny, vojenský majetek a často i manželky oficírů. To je asi to nejtěžší: nejen že je neuhlídáte, ale navíc vás ještě svedou a z toho pak kouká průser. Ne od vojenské zprávy, ale proto, že ony vám pak nedají pokoj.

Nejhorší je, když vás ve službě někdo chytne, jak vykonáváte potřebu, spíte nebo souložíte. Přiznám se, že jsem ani jednou z těch věcí neprohřešil, ale asi jen proto, že jsem k tomu neměl příležitost. Jednou jsem také hlídal ve vězení – výborně jsem se tam pobavil, i když mě tam tehdy vězňové v kartách obehrali o celé měsíční služné. Bylo to právě, když jsme byl ve službě, když došlo k mému druhému střetnutí s Upcháukou. Po tom, když jsem na něj už poprvé něco věděl a neřekl, jsem si myslel, že mi dá pokoj. Ale nedal, blbec, asi proto, že když se ho ostatní báli, troufal si i na mně. Čekal jsem jen na svou příležitost, jak mu to vysvětlit na příkladu a ta konečně přišla.

Blbec Upcháuka nám kontroloval zbraně, jenže při zkoumání čistoty mé hlavně zarepetil uzávěrem dvakrát. Já pochopitelně předtím vyndal náboj z hlavně, ale on tím zbraň zase nabil. Nedalo mi to a upozornil jsem ho, že míří tou nabitou zbraní přímo na mě, což bylo pravda. Zbaběle tvrdil, že nemiřil, ale kamarád vedle – který měl Upcháuku také hrozně rád – řekl, že to viděl, jak na mě a já jsem dodal, že za Velké Vlastenecké Války se za to na místě stíralo, jen tak, dokonce bez soudu. To ho nějak vzalo a řekl, že to bylo omylem a abychom to na něj neřekli, že jeho otec byl partyzán a že by to byla pro něj hanba. S tím jsme srdečně souhlasili, jenže třetí kluk – který pochopil, kam míříme – najednou řekl ze srandy, že když někdo navádí někoho, aby lhal, že za to je také prokurátor. Tak jsme ho okřikli, že když to řekne, tak že jsme na straně Upcháuky a přehlasujeme ho. Ubohý Upcháuka nám od té doby jedl z ruky a měli jsme vojnu jako řemen, ale hodně, hodně povolený...

V terénu.

Jindy mě vysadili

při manévrech s kačenou daleko někde v terénu. Armáda měla dva typy aut: 805-ku, co měla useklý předek jako auta od UNRRY a korbu vysoko, takže se houpala jako kačena (viz ten název) a pak V3S, lidově zvanou vejtrfasku, která byla větší a stabilnější. Přesněji řečeno ani mě nevysadili, spíše vyhodili. Kačena totiž zapadla a převrátila se i s námi do příkopu. Mě tam teda nechali, abych tam zřídil telefonní post a šofér s tím druhým vojákem se vypravili pěšky zpět.

První den spojení nefungovalo, protože na druhé straně něco nešlo. Noc jsem strávil v trávě, pod papírovou protiatomovou pláštěnkou, která vůbec pláštěnkou nebyla, neb byla čtvercová, velikosti ubrusu a z papíru. Papír byl voskovaný, ale nechránil moc ani před deštěm, natož radiaktivitou, předpokládám. Když mě ráno probudilo hrozně šustění – pod pláštěnku se se mnou před deštěm schovalo i mnoho brouků, zjistil jsem, že tatáž se už nedá složit, ale jen vyždímat a zmuchlat do tvaru koule. Horší bylo, že pro mě nikdo nepřijížděl a já se odtamtud nesměl hnout.

Bylo druhý den poledne a já už 24 hodin nejedl. Naštěstí jsem tam našel v lese velké bedly jedlé a název byl pravdivý – a tak jsem si je opékal nad ohněm, ale příliš to hlad nezahnilo. Maje telefon, zkoušel jsem tedy volat o pomoc. Konečně se ozvala centrála pluku, jenže já nikoho odtamtud neznal. Jak jsem se tak dohadoval, vzal to někdo arogantní, asi oficír

– jak jinak – a povídá: "Co chcete"? Vysvětlil jsme mu, že jsem tam napolo v bahně, zapomenutý celou naší socialistickou armádou a že umírám hladem. Zeptal jsem mě kde jsem a já netušil, že je to trik a řekl jsem mu moje jméno. V tu ránu se rozeřval, jak si to představuju, co kdyby on byl nepřítel, jak můžu takhle vyrazovat mou pozici a hrozně se v tom jebání vyžíval.

Pomyslel jsem si, že kdyby mi zajal nepřítel, že by mi alespoň dal nažrat. Marně jsem ho snažil přesvědčit, že jsem ho jenom zkoušel, jestli je ostražitý a že vůbec nejsem tam, kde jsem, ale když pořád řval, tak jsem radši zavěsil. Celou noc jsem pak nemohl spát: jednak hladem, jednak tím, že za to mohl být prokurátor a to by mi zatraceně nepříjemně prodloužilo vojnu. Naštěstí se nic nestalo a už jsem o něm nikdy neslyšel. Buď jsem měl štěstí a on zapomněl moje jméno, anebo na centrále ti cizí kluci věděli, že bude průser a nahlásili mu, že tam žádný voják takového jména není. Pokud tomu tak je, chci jim tady poděkovat. Další ráno pak přijeli naši kluci s vejtraskou a zachránili mě před smrtí hladem, což je pro vojáka socialistické armády smrt zahanbující, už proto, že je celou dobu na hlad velmi dobře trénován.

Na střelnici.

První střelby byly se samopaly – neviděl jsem v životě horší zbraň: mířidla se totiž pořád viklala. Plynule nastavitelné nebylo nic, hledí bylo jen takový čtvereček s různě hlubokým zářezem, který se mohl přepnout na 50, 100, 200 a 400 metrů. Já jsem měl naštěstí úplně nový a v prostoru pro zásobník byl zmuchlaný terč z fabriky s nástřelnými ranami. Takže jsem věděl, kam to zanáší a střílelo se mi celkem dobře. Muselo se ale střílet dávkou a jelikož nám dali jen pět nábojů, počítaly se jen kombinace 1 a 4, nebo 2 a 3, 3 a 2, či 4 a 1, ale ne 5 a 0. Kdo držel spoušť jen o zlomek vteřiny déle, vystřelil všech pět ran naráz a vypadl. Navíc musely být v terči nejméně dva zásahy, takže naši kluci, co byli u terčů, se velice rychle naučili užitečný trik. Nezalepovali po první dávce díry v terči, takže se zásahy mohly počítat dvakrát :-). Málokdo se totiž s těma kropenkama do terče vůbec dvakrát střelil. Později jsme stříleli ze starých pušek, tam to bylo lepší. Kamarád Jirka tam málem přišel o život. Střílel s námi totiž i Vydržim a ukazoval nám, jak po střelbě zkušebně musíme ještě "vystřelit do země", jako potvrzení, že je zásobník prázdný. Jenže ten idiot neuměl počítat, měl tam ještě jeden náboj a kulka se zaryla metr od Jirky, ležícího na palebním postu. Vše se tehdy pochopitelně ututlalo – na vojně se vůbec dá hodně ututlat, pokud o tom nikdo neví – už proto, že by v tom pak lítali všichni.

Jindy jsme stříleli z pistolí – budou z nás přeci důstojníci v záloze, řekli. Jeden kámoš, co po válce jako kluk našel pěknou řádku pistolí po Němcích a tudíž také uměl střílet, nám vysvětlil, jak se to dělá a stříleli jsme vcelku dobře. Dokonce lépe než Vydržim, ale to nikoho nepřekvapilo. Ženisté nám pak připravili trénink na ruční odpalování náloží. To jsme prostě vždycky čtyři z nás dostali takovou malou cihličku, zápalnou šňůru a kapsli v podobě prázdné patrony – říkali ji rozbuška, která se kleštěmi smáčkla na jeden konec zápalnice. Ta se zastrčila do nálože a zapálil se druhý konec. Pak jsem zařval jako poraněný tur "Hoří!" a běželi se schovat. Výbuch to byl pořádný. Až pak ale jeden z nás po provedení určeného zařval: "Nehoří!" a zůstal stát blb na lajně, deset metrů od nejbližší zapálené šňůry. Tehdy jsem ocenil podporučíka od ženistů, který vyběhl, srazil kluka na zem a zachránil mu tak život.

Také jsem házeli granáty – obojí, ty útočné, co vypadaly jako menší konzerva, i ty obranné, to když se na ně ještě nasadil litinový váleček. Ty první byly spíše na rámus, i když na nás do zákopu spadla často horká střepina. Viděl jsem, jak byli poddůstojníci, u kterých jsme se jednotlivě ohlásili a na povel ty granáty házeli, dost nervózní. Nezkušenému nováčkovi totiž může při napřáhnutí dozadu granát vypadnout a jelikož je už odjištěný, při dopadu k nohám pochopitelně vybuchne. Nechtěně jsem k nervozitě poddůstojníků přispěl i já. Už nevím, co se mělo před hodem vykřiknout, ale rozhodně se přitom nemají sklápout podpatky. Zacinknutí podkůvek poslalo oba četaře rychle k zemi, neboť se domnívali, že došlo po odjištění granátu a upuštění téhož. Z toho, jak mi pak nadávali, jsem se opět naučil pár zajímavých čistě vojenských výrazů.

Válku na vás.

Tak říkával náš dědeček, ale to, co my jsme tam prováděli, byl paskvil na kvadrát. Zúčastnili jsme se tehdy normálních manévřů, zařazení k normálnímu vojsku v jinak zcela nenormální armádě. První co jsem zaregistroval, byl jakýsi generál, který obcházel zákopy a kontroloval naši bojovou pohotovost před výtokem, pardon, před útokem. U našeho zákopu se zastavil a vida, že už máme nasazené bodáky, prohlásil: "A hlavně si s nimi chlapci neubližte!" Byla to scéna hodná Haškova pera. Kdo tehdy vyhrál, už ani nevím, ale ztráty na životech nebyly žádné. Jinak jsem slyšel, že v socialistické armádě povolovali vysoké procento ztrát, značně větší, než "krvelačný" Bundeswehr. Tak například manžel mojí spolužačky z gymnasia byl na manévrech přejat tankem a zabit. Na konci manévřů jsme se opět věnovali hašení, neboť se kanonýrům podařilo úspěšně zapálit vysokou trávu u lesa. Jinak jsme ale všechno udělali asi dobře, protože jsem všichni prošli a do dalšího kola jsem vešel až za tři roky, ve kterých jsem se zatím věnoval pouze vědám civilním, neboť netoliko válkou živ je člověk, že ano...

Rok po promoci jsem si pak vegetoval na katedře jako asák. To bylo tak: moje umístěnka zněla do firmy ROMO – tehdy to bylo jen jméno pro pračky – na Moravě, daleko od rodné Prahy. Nemám nic proti pračkám, jen proti umístěnkám. Vy, kdo je už nepamatujete, jste přišli o zajímavý způsob socialistického vykořisťování člověka člověkem. Firmy, lépe řečeno stát, dal do placu volná místa pro čerstvě promočené inženýry, doktory či jinak vzdělané lidi. Začáteční plat byl všude mizerný a na škole nejvíce ze všech. Při umístěnkách měli přednost straníci a po nich ještě také ženatí muži či vdané ženy (vdaní muži tehdy ještě neexistovali :-)). Pro ty, co se před promoci vzali, oženili či osobášili, to ale stejně nebyl žádný med: těžko se našlo něco v malém městě, co vyhovovalo oběma manželům, kteří oba vystudovali. Já patřil do kategorie třetí, t.zv. bezprizorné, ty prostě šoupli tam, kam nikdo nešel. Říkal jsem si, no co, pračka nepračka, Fulnek také není k zahození, je to blízko Ostravy a můj dědeček byl horník... No dobrá, dobrá, on byl také švec – jak jinak by uživil sedm dcer – ale ševci se za socialismu neměli tak dobře, jako horníci. Pravda, kdybych chtěl do dolů, stačilo

nechat se zavřít pro nějaký ten politický přečin a vláda by mi sama zařídila bezplatný pobyt v Jáchymově, ale tak daleko mé ambice nešly.

Ale pak do mě uhořelo štěstí, jak říkají Angličané. Kdosi odmítl umístěnku asáka na fakultě; vlastně ne, bylo to tím – a to je prosím pravda – že se tam někdo z nešťastné lásky zastřelil a tím se uvolnilo jedno místo. A protože všichni už odjeli na místa svých umístěnek – kromě mě, kterému se nějak z Prahy nechtělo – nabídli to mizerně placené místo mě. Práce tam bylo dost, takže jsem neměl čas ani na lásku šťastnou, nemluvě už o té nešťastné, a tím pádem mi sebevražda nehrozila. Nu a pak si zase na mně vzpomněli vojenští páni a šel jsem tedy na ten povinný půlrok v zeleném negligé. Povolání.

Dostal jsem povolání na Vojenské Učiliště Těžkých Věd v Maleškově. Přijelo nás tam asi dvacet a zprvu jsme nevěděli, co budeme dělat. Dali nám uniformy letců, a to i přesto, že jsme byli spojaři a drátové spojení "letadlo – letadlo" se už ani tehdy moc nepoužívalo :-). Ale na holky to platilo – byli jsme pro ně letci – a jim stejně šlo o jiný druh spojení. Brzy jsme zjistili, že naše úloha tam bude velmi jednoduchá – dělali jsme prostě všechno: tesali do zdi, instalovali elektrické vedení, malovali učebny, tahali mašiny, sepisovali skripta (ovšem pod cizím jménem, aby nám nemuseli za to platit), přednášeli, řídili laboratorní práce a ve volném čase dělali ještě všechno ostatní. To znamená pořádky, hlídky, střílby, manévry a podobně.

Jinak řečeno, ve škole jsme cvičili s oficíry – ale tentokrát zase my s nimi. Ano, na přednášky nám dali studenty odrostlého věku – důstojníky, kteří kdysi opustili svou rodnou pastoušku, stáj či slévárnu a šli sloužit vlasti. Pak je povyšovali, ale potřebovali si doplnit svou odbornou kvalifikaci a to právě pod námi. Tím se ovšem dostávali do překerní situace: jeden se mi vždy musel za třídu zahlásit. Hláska: "Soudruhu svobodníku, podplukovník Nastačil hlásí: třída nastoupena!" jim ovšem smrděla subordinací. Titulovali mě tedy jakožto asistenta či inženýra – to mě nevadilo, jenom ten "soudruh" a na to jsem přece neštudoval, aby mi někdo ještě nadával. Tam mi také jeden z nich v laboratoři u motoru špatně vypočítal kosinus, který mu vyšel vesele nad jedničku (viz poznámka dříve). A nejen to, on mi to pak ještě krásně vynesl do grafu, se stupnicí 1 až 5! Bohužel jsem mu tento historický dokument musel vrátit, ale mám na to svědky, abyste věděli!

Kadetka.

Potkali jsme tam také pár hochů, kteří jsou vyhozeni z civilní, odešli na vojenskou školu, jakožto kadeti. Kdybych na ně parafrázoval Cyrana z Bergeracu, vypadalo by to asi legračně, posuďte sami:

"To maleškovští jen kadeti jsou,

to rváci jsou

a rádi lžou . . . "

Ale hlavně by to nesedělo, protože ti, co jsem poznal, byli vcelku hodní a pravdomluvní. Pravděpodobně to bylo tím, že už nenosili kordy a širáky, ale apartní uniformy jako normální oficíři – tedy kalhoty a ta furážka, které byla značně menší, než ten ruský "gramofón". Jen saka měli jiná než důstojníci, hlavně teda vyrážky, pardon, výložky.

Jednu dobu v městě řídil "krutý major", který sprdával po městě aktivní oficíry, nejraději kapitány. Později ho chytili; byl to jeden kadet, který si "vypůjčoval" saka našich studentů-majorů, neboť je museli odkládat při laboratorních v šatně. Mrzelo mě tehdy, že jsem na ten nápad nepřišel sám, ale brzo už ne. Když ho chytili, byl za to veřejně degradován uprostřed vojska, nastoupeného do čtverce, jako za Napoleona. Strhávali mu předem nařízené nárameníky a provolávali něco jako "fuj, fuj", ale ve vojenské řeči.

Hned od začátku jsme nesměli ven. Náš "major" Chujčík, který přišel s generálem Nesvobodou odněkud až z Asie, měl přezdívku kazak, hlavně proto, že byl hrozně na holky. Jednou se s někým vsadil, že první ženu, která vystoupí na nádraží z vlaku, svede. To se mu také podařilo a brzo si – díky vojenským lékařům – vyléčil i následky. Důvod, proč jsme nesměli na vycházky, byl prostý: náš hrdinný kazak nám to vysvětloval tak, že máme na rukávech bílá "věčka". Brzo prý budou oslavy založení města a my bychom těmi věčky prozradili cizincům, že je v Maleškově raketové vojsko. Marně jsme mu vysvětlovali to, co už věděl, že totiž ta věčka znamenala, že jsem "absolventi".

"To ale ti cizinci nevědí a budou si myslet, že jste od raketového vojska a prozradí se to," tvrdil celkem logicky.

"No jo," povídáme, "ale v Maleškově přece není raketové vojsko..."

"No to já právě nevím," povídá chytře Chujčík, "třeba je a vy to takhle vyzradíte!"

Proč nám tehdy jednoduše neřekl, že se bojí nás pustit jen proto, že jsme ještě nebyli pod přísahou, to nikdy nepochopím.

Opět na cvičák.

Při tom všem jsme ještě museli chodit na pořádky, také na opičárnu a hlídat jeden muničák v Konitrusích. Civilista by si myslel, že hlídání téhož je lehké: dá se tam plot, osvětlí a je to. Nikoliv: Chodili jsme po obvodu, dlouhém několik km, v úplné tmě. Občas se ze tmy vynořila opuštěná strážní věž, ideální místo pro někoho, kdo chce hodit ubohému vojáčkovi drátěnou smyčku na krk. Také rychlost jsme si museli přizpůsobit: byli jsme posíláni vždy asi půl hodiny za sebou. Jednou se prý – ještě před námi – tam strhla přestřelka, to jak jeden zrychlený strážný dohonil toho před ním a vesele po sobě stříleli. Naštěstí ale neuměli moc mířit a neublížili si. Místo diverzantů tam před plot chodili hlavně milenci a pytláci, kteří věšeli u země na ostnaté dráty zaječí oka a pak si přicházeli pro své úlovky. Jeden voják tam takového pytláka zatknul coby špiona a dostal za to odměnu. Podle jeho slov "jednou rukou jsem natáhl závěr, druhou kalhoty..." Na překvapovačku, tj. kontrolu stráží tam chodil se závodčím jeden major. Překvapení se ale nikdy nekonalo i když nařídil závodčím, aby měl zhasnutou baterku. Jelikož je ale bylo slyšet na kilometr, měli jsme se závodčím předem dohodnuto, že když bude závodčí svítit, kontrola majorem se nekoná a naopak. I na vojně se totiž dá myslet, jen když se chce.

Také jsme občas stříleli, dokonce i z kulometu. Střílelo se z pěti palpostů, současně pět z nás, každý pochopitelně ze svého kulometu. Cíl byl ve vzdálenosti několika set metrů, něco jako širokoúhlé plátno. Zasáhl jsem ho bez problému a náš četař ke mně přišel a povídá: "Svez se po tom taky kamarádovi vedle, ono mu to nejde" – tož jsem mu také něco nastřílel. Asi to řekl i jiným, nastříleli jsme tehdy všichni dobře. Po nás přišli zarezavělí důstojníci a učitelé, kteří to dělali povinně každý rok nejméně dvakrát a pořád ještě blbě. Jeden zmáčkl spoušť předčasně a málem přerazil závěrem našemu nabíječi prsty. Chujčík zase omylem držel kulomet při střelbě za páku, kterou se vysouvá hlaveň kulometu, neboť se domníval, že je to držadlo. Páka byla ale volná a otočná, a jak začal střílet, kulomet provedl erekci směrem k nebi. Než ho náš kluk zase nasměroval, pokropil to před sebou všude možně. Mělo to ale i pozitivní stránku: alespoň si naši kluci u terčů nacvičili skok střemhlav do zákopu. Tehdy jsem si také popálil hrozně ruku – měl jsem po střelbě odnést kulomet a uchopil jsem ho bezmyšlenkovitě právě za hlaveň. Tehdy jsem si vzpomněl na cennou radu mého dědečka, ještě od Piavy: není-li voda do chladiče, lze ji nahradit tou z měchýře. My jsme ovšem vodou chlazené kulomety neměli, a to druhé by se to mohlo brát jako zneuctění socialistických zbraní. Hlídky.

Také jsme chodili na hlídky po městě, něco jako pořádková policie, ale jen jakožto doprovod. Hned v jedné velké taneční dupárně utrpěl velitel naší hlídky ostudu: chtěl totiž zatknout jednoho vojáka bez kravaty. Kurvička, co se s tím vojákem zrovna bozkala, skočila našemu poručíkovi na krk a prosila ho, ať vojáků nezatýká, že se chtějí spolu brát, že si tu kravatu na svatbu určitě vezme. Ne, že by jí to poručík uvěřil, ale holka dělala takovej randál, že radši utek'. Svoji prohru pak ještě opakoval v Ovesné Bedně, kde mu vrchní tvrdil, že tam žádný voják není, ač jich tam pár vzadu sedělo. Poručík si popotáhl pouzdro s pistolí z řítě na bok a gestem suveréna odsunul vrchního stranou. My "strážníci" jsme ovšem stáli radši vzadu. Jenže v tom okamžiku začali za stoly povstávat bodří farmáři a kovbojové, každý jako hora. Náš mládeneček ztratil kuráž a zbytek hlídky už pak vybíral trasu jen ulicemi, kde nikdo nebyl. Na strážnici nám pak kapitán vynadal, kdeže jsme byli, že nás už chtěl nechal hledat. On že byl už u tří rvaček a i přes hubu dokonce dostal. Pak se zarazil a povídá: "Dobře jste hoši udělali, dostali byste přes ní taky".

Manévry na nervy. Přišly manévry. To nás nepřekvapilo, věděli jsme to dva týdny předem, díky několika obětavcům, kteří měly styky – většinou sexuální – s manželkami našich oficírů. Nás pak hnali s plnou polní a bednami střeliva kolem rybníka Mokrého. Někdo z nás ovšem dal v jedné vesnici školákům cigarety a oni přitáhli malý žebříňáček, na který jsme všechny ty náboje, miny a – mety složili. Kluci nadšeně táhli, tak jsme jim nakonec přidali i naše pušky. Jenže průšvih: manévru se zúčastnil i admirál Obězník, který znal učiliště a jeho triky jako svoje boty. Nějak se také dozvěděl i o nás, jenže nevěděl, kdo jsme – asi v dalekohledu neviděl ta naše věčka. Po posádkách šel pak rozkaz zjistit, kdo že byli ti letci, kteří nechali tahat svou municí dětem školou povinným. Hádám, že Chujčík, který sice s námi nešel, o tom taky věděl, ale noc nevyšetřoval – asi neměl důvody k sebevraždě. Také jsem strážil přímo v budově učiliště. Jednou o půlnoci přiběhla dívka jako z růže květ a že prý potřebuje pomoc slévat vzorky. Závodčí se zachechtal a poslal mě. Našponoval jsem si svaly, v představě těžkých beden. Jaké bylo ale moje překvapení, když jsem s ní nosil něco lehkého, velikosti krabic od bot a navíc v počtu jen asi dvaceti, těch krabic teda. Čekal jsem, kdy budeme něco slévat, ale hned po odnesení si dívka začala rozepínat blůzku – šlo zřejmě o smlouvené heslo, které mi ovšem nikdo předem nevysvětlil. I tak jsem ho kupodivu pochopil a co se dělo pak, je ovšem nejen vojenské, ale i naše tajemství. Jen vyzradím, že díky tomu, že jsme si v kasárnách vařili své vlastní kafe, ve kterém nebyl žádný brom, moje milostná romance s mundúrem tak utrpěla svou – i když ne první – defloraci. Armádě jsem hanbu neudělal a sobě, doufám, také ne.

Asi za týden nás nechal Chujčík nastoupit a ať se prý přihlásí, kdo v tajné laboratoři "sléval" vzorky. Vida, že se nedá nic dělat, udělal jsem krok vpřed. K mému překvapení vystoupilo ještě jedenáct jiných. "Kdo jste sléval vzorky minulý pátek?" ptal se podplukovník dál. Nikdo se nepřihlásil. "Žízalka, Přiklopil a Šmidlal!", vyvolal Chujčík z papíru, "vy jste měli ten den službu! Kdo jste sléval vzorky?" Třesoucí se Šmidlal, který s námi předtím ten jeden krok vpřed neudělal, se konečně přiznal. "Slečně z oddělení se ztratily klíče," pokračoval Chujčík. "Nevíte kde jsou? Nebudete trestán."

Šmidlal zmateně sáhl do kapsy a tam je také našel, tam, kde je blbec zapomněl.

Když jsme odcházeli, ptám se ho: "Proč jsi se nepřihlásil s námi?"

"No já se bál, že je těhotná," přiznal se.

"Vždyť jsi tam byl před třemi dny!" musel jsem se smát. Na jeho omluvu je ovšem třeba říci, že byl matematik a jeho znalosti světa končily už u Ludolfova čísla.

Opět v tablech.

Přiznám se, že to už je ně

jak můj osud, že potíže vyhledávají mě a ne já je, jak by se zdálo. Tak například uprostřed kasáren byl drátěný plot, kde pěstoval kasárník – nebo jak se jmenuje ten staršina, co obstarává celá kasárna, teda něco jako domovník – nějaké ovoce. My s klukama jsme se tam za jedné za jedné teplé noci vypravili na lov. Co čert nechtěl, jak jsem podlézal zpátky ten plot, chytl jsem se někde za tu vojenskou bundu – oni tomu říkají ještě po staročesku, snad kazajka či jupka nebo jak. No a zrovna šla kolem strážní hlídka i s tím domovníkem. Vyškubl jsem se sice z drátu, zvedl se na kolena, ale už jsem nevstal: byli tak blízko, že bych se prozradil. Doufal jsem marně: nebyla zřejmě dost tma a tak mě spatřili, jak tam klečím jako socha. "Co tu děláte?", zařval ten staršina. Odpověděl jsem zoufalým hlasem, že hledám ztracené pero. "Tak hledejte, ale až bude světlo!" zahnal mě do ubikací. Vůbec ho nenapadlo, jak jsem mohl tam, v zapadlém koutě u plotu, vůbec mohl to pero ztratit. Dodnes nevím, co bych mu odpověděl, kdyby se mě na to zeptal...

Jindy jsem průšvihů ušel jen tak-tak. Generál Spravedlivý a i ostatní z velitelství k nám do kasáren chodili hrát tenis – ano my měli v kasárnách i toto místo kapitalistické rekreace. Hřiště sice bylo mimo dosah nás, plebejců, ale dcera pana generála tam mohla chodit hrát i se svou kamarádkou. Jednou se dva z nás nabídli, že by si zahráli debila. Děvčata souhlasila a protože to bylo o prázdninách, patrně souhlasila i s jinými hrátkami, ale to už nevím určitě. Fakt je, že tam pak hoši chodili pravidelně. Jednou tam přišel s dcerou i pan soudruh generál, aby si spolu zahráli. Předtím ale ještě, odloživ raketu a dceru, odešel tam, kam i generálové chodí pěšky. Dcera si také odskočila, ale jinam a jeden z našich tenistů zatím, nevěda, že si je odložili, pokropil krásně hřiště i ty jejich rakety v trávě. Generál, přijde – tak krásný přechodník přece nemohu vynechat – zjistil, co se stalo. Ne, kluka nepotrestal, ale už jsme tam hrát nesměli.

Marodka.

Přišel nějaký svátek a já jsem ho prospával po resece zubu. Všichni opustili kasárna, aby se naložili do alkoholu. Vraceli se většinou až k ránu, dírou v plotě, zatímco naši kluci na strážnici jim napsali příchody jakoby včas a navíc hodně předtím, než byla půlnoc. Jenže ten večer přišel nějaký blbej major a prohlédl si tu knihu už půlhodinu před půlnocí. Našel tam u všech zapsáno, že už přišli – a dokonce o půlnoci! Zkontroloval si tedy všechna jména a moje jediné tam nebylo. Počkal si, až všichni přišli a i když byli pozdě, tak jim odpustil. Jen já jediný tehdy nepřišel – no jak jsem mohl, když jsem celý večer spasal uvnitř! To on ale nevěděl a rozhodl se mě tedy exemplárně potrestat, protože jsem zřejmě musel přijít nejen ještě daleko později, ale protože to nebylo vrátnici, muselo to být dírou v plotě.

"Prokurátora na něj," zařval a nařídil, aby mě druhý den k němu přivedli. Kámoš mi to donesl a já pochopil hloubku té hrůzy. To, že jsem vůbec nebyl venku, mi nikdo neuvěří, vždyť nemám ani jednoho svědka!

Jediná naděje byla umřít nebo zašít se na marodku. Dal jsem přednost tomu druhému a když jsem si tam tajně naklepal teploměr na 40 stupňů, doktorka mě zneschopnila a nařídila mokré zábaly – podle teploměru jsem pro ni musel mít přinejmenším malárii. Docela dobře jsem se tam bavil se sousedem na pokoji a jak blb jsem mu vše vykecal. Pak jsem ho jednou potkal – byl to kapitán u jiné jednotky. Jisté je, že mě neudal – a možná, že se mu ta moje metoda naklepání teploty také hodila.

Týden jsem se tam klidně léčil, už nevím na co všechno a v neděli mě přišli navštívit kluci. Řekli mi, že se sice po mně v kasárnách patrola sháněla, ale že jim řekli, že jsem nemocný a to už dva dny před tou nešťastnou kontrolou. "To je hezké, že jste přišli," povídám kamarádům a u srdce mě hřeje. Řekli mi, abych si utřel slzy, že se jdou jenom zeptat, zda se vzdávám toho opuštěného, který na mě připadá na příští sobotu. "Nebojte se," povídám jim honem, "ted' zklamou zase já vás. Mám totiž zázračný lék a zítra už budu úplně zdravý."

Dostat se ven bylo ovšem daleko lehčí než naopak. Řekl jsem prostě doktorce, že bych tam ještě rád tak týden, dva, zůstal – co kdyby se mi nemoc znovu vrátila – a ona mě pak celá našťavaná vyhodila, navíc s papírem, že jsem plně uschopněn.

Opuštěný.

Jako absolventi jsme neměli ani práva obyčejných vojáků – ti měli cestu domů zadarmo, my se, nevím proč, nekvalifikovali. Když jsme žádali tajného majora, aby nám vystavil slevenkovou kartičku na vlak, ofněl se a bylo to. Služné ovšem bylo tak malé, že nestačilo ani na cigarety a na rozdíl od obyčejných vojáků jsme ani neměli s čím šmelit. Jak dalece špatně jsme na tom byli, ukazuje to, že jsem musel týdně jezdit do města, abych se v restauraci trochu najedl a za půl roku jsem jen na jídle utratil vše, co jsem předtím v civilu ušetřil – a to nejsem žádný velký jedlík! Škola totiž měla kuchařky, které si držely doma zřejmě prasata a podle toho také vypadalo naše menu: co jsme nesnědli, na tom si pochutnali vepřici. A aby si pochutnali, o to asi těm dámám šlo nejvíce.

Jak úspory ubývaly, tím se také otázka peněz na cesty stávala víc a víc překerní. Stopovali jsme sice přes půl republiky, ale tím se ztratil celý jeden den a opuštěný býval často jen na víkend. Zpátky jsme si to ani nemohli dovolit, protože bychom přišli pozdě a vraceli jsme tedy vlakem. Jezdíl jsem také často na černo a jednou se stalo, že mě ve vlaku podezřele sledoval pohledem jeden kapitán. Pak se zvedl a šel ke mně – věděl jsem, že jsem v pasti, ale nedalo se nic dělat. Po vlacích totiž chodily vojenské lítačky, a ty kontrolovaly, zda máme ve vojenské knížce zapsaný – to jest povolený – opuštěný. Já ho neměl a to bylo zlé. Obrátil se přímo na mně a povídá: "Pane inženýre, ty laboratoře zítra – já ten report nestihnu, mohl bych ho přinést až příště?" Nebudete mi to věřit, ale já jsem mu řekl, že klidně může...

Asi se ptáte, jak jsem mohl tak často jezdit domů a bez té slevenky na dráhy. To je jednoduché: my jsme totiž tajného majora ošulili. Jedna paní, civilní zaměstnankyně, nám byla za něco zavázána a tak se nabídla, že nám to zařídí. Vše v pořádku přinesla a ještě nám pověděla, jak to udělala. Tajný major jí sice odmítl potvrzení na naše kartičky dát, ale ona mu řekla, že ho u vchodu čeká nějaká paní a v jeho nepřítomnosti všechny karty pěkně orazítkovala. Major se vrátil a rozčiloval se, že tam žádná paní není. "Tak to už asi odešla," řekla klidně naše známá a učinila totéž. Jeden z nás, ten nejhoupější, se jí zeptal, jak se tam dostaly ty majorovy podpisy. "To je právě to vojenské tajemství", řekla ta paní s tak roztomilým úsměvem, že jsme ji za to všichni pobozkali.

Co neuděláš pro ženu.

Jednou jsem byl tomu průšvihů opravdu hrozně blízko, byl to, jak říkají Američané, "close shave", neboli oholení až na kůži. Můj civilní šéf Pokálek – dej mu pánbůh věčný blázinec – mě zrovna sháněl, když jsme byl jaksí doma, v Praze. Zavolal mému vojenskému nadřízenému, Chujskému, který mě také nemohl najít. Oba tápali tak dlouho, než poznali, že jsem zřejmě mimo vojenský prostor a že ze sebe jen dělají blby. Věřím ale, že to pokálek hlavně Pokálek, nemusel volat veliteli a i pak to mohl ukecat, ale byl tak zbabělý, že se bál perzekuce, že kryl "zběha". Jinak byla vina ovšem jen na mně, to přiznávám. Když jsem se vrátil, bylo zle, ale ne zas moc. Chujskij mi zarazil vycházky na měsíc – o mně mu nešlo, ale potřeboval mít nahoře dobrý záznam o jednotce. Zato Pokálek, který se, jak už jméno naznačuje, zprůjemnil už při slově zběh, mi pak dával přednášku o tom, že se zabíhat nemá. Celkem jsem to ignoroval, ale když nepřestával, řekl

jsem si, že mu dám lekci. Jen tak jsem prohodil, že mě stačí ta tragedie v Praze, a že když zase na mě bude potřebovat něco prásknout, ať mi to řekne předem. A protože se právě jednalo o rodinnou tragedii, že jsem spěchal do Prahy bez povolení a riskoval jsem i to, že na to přijdou – nebyl prostě na nic čas. Nedalo mu to a zeptal se jakou tragedií. Řekl jsem mu, že je to ostuda rodiny a že o tom nechci mluvit. Den mi dal pokoj, ale pak začal dolézat. Tož jsem mu to řekl: že se bratranec Pavel věšel a že teta měla z toho záchvat a protože vždycky na mně dala, bylo nutné, abych ji uklidnil právě já. "A oběsil se?" zeptal se ještě ten blbec. "Ano, ale špatně," povídám, "zachránili ho." Nepochopil ani tu ironii a tu celou lež už vůbec ne. Naštěstí se u naší rodiny nikoho neptali. Žádného bratrance Pavla totiž nemám. Pravda byla taková, že totiž Majka, co jsem s ní chodil, měla na víkend pár dní volna a ač jsem ji důvěřoval, musel jsem občas projevit v Praze i svou fyzickou přítomnost, aby si snad nenašla nějakého náhradníka. Výsledek toho všeho byl, že se Pokálek – když jsem dostatečně pomasíroval jeho svědomí – za mně přimluvil a já jel hned příští víkend opět domů. Když jsem to všechno říkal Majce, vesele se tomu smála – ale moje "obětí" ji nijak nedojala. Po návratu z vojny jsme se stejně rozešli – toho náhradníka si totiž sehnala už hned první měsíc po tom, co jsem odešel na vojnu. Z čehož je vidět, že se muži často obětují pro ženy buď marně anebo – ta druhá polovice – zbytečně. Sbohem, armádo!

Už během této vojny jsme pochopitelně dělali zkoušky a to několikrát. Z čeho, to už si nepamatuju, ale ví že jsem se postupně stal ze slobodníka desiatníkem a později i čatárom. Přišival jsem si nudle na výložky s pocitem, jak by asi na mě byl dědeček pyšný – dokonce jsem se na vojně naučil i šít! To už bylo vlastně skoro jako v manželství a tak i moje líbáňky už pomalu končily...

Samozřejmě, že jsme všichni od určité doby před odchodem stříhali metr – tehdy jsem se poprvé dozvěděl, že krejčovský metr má vlastně 150cm, a tak jsme stříhali celých stopadesát centů. Někteří si dokonce každý dílek pro neděli vybarvili červeně, snad aby to ubývalo rychleji. Neubývalo, ale nakonec přece jen ubylo. Rozloučili jsme se s těmi, kteří nám život zpříjemňovali i s těmi, co ne – ale pak se za to dojatě omlouvali – s městem a okolím, i s dívkami svobodnými či vdanými. A hlavně s mundúrem, jak jinak.

V Praze jsem se zase vrátil do práce. Poděsilo mě, že problém, o kterém jsem si myslel, že mu ujdou – měl být předtím vyřešen do jednoho měsíce – na mě pořád čekal, i s tím jedním měsícem. Čas jakoby se zatím zastavil. No nic, řekl jsem si, mír jsem uhájil, tak teď zase budovat.

V záloze.

Asi za rok mě znovu zavolali na místní vojenskou správu. Byl jsem tehdy pár měsíců po lyžařském úrazu – narazil jsem kolenem na strom a rozbil si česku na deset kusů. Na Bulovce mi celou česku odoperovali, ale naději na normální chůzi mi moc nedávali. Asi to ale udělali dobře, protože za půl roku na to jsem už zase chodil a po roce dokonce i lyžoval. V době toho pozvání na vojsprávu jsem právě začal chodit už bez berlí, jen o holi. Povinen švejkovské tradici jsem se tam ale ještě dobelhal na berlich, jen volat "Na Bělehrad!" jsem si jaksi netroufal. Měl jsem už svoje zkušenosti s oficiálním humorem. Nu ano, oficír se směje vtípů třikrát: když ho slyší, když ho vypráví a poťetí, když ho pochopí. V mém případě by se asi nesmáli ani jednou.

Dva doktoři mě tam prohlíželi, měřili flexi v koleně a ten mladší napsal: "Nohu ohne jen na 90 stupňů. Jinak noha normální". Starší doktor mu na to řekl, že to je blbost – co je na pouhých 90 stupních normálního? – ale ze slušnosti toho idiota nazýval "pane kolego". Pak mě hned na místě vojenští páni oficiálně povýšili na podporučíka. Odložil jsem opatrně jednu berli, podával jsem jim všem ruku a řekl něco jako "služebník", vlastně ne, už si vzpomínám, ano, bylo to "Sloužím lidu!".

Ještě jednou jsem se tam pak dostavil po mnoha letech, po oné spřátelené invazi, při které nás vojáky a záložáky kupodivu na obranu státu vůbec nepovolali. To už jsem věděl, že ta naše vojna byla vlastně jen jedna velká komedie. Rozhodl jsem se, že se raději podívám do světa, ale potřeboval jsem na výjezd také podpis od vojenské správy. Záminkou mi byl turistický zájezd do Anglie – pamatuji, že jsem jim tehdy namluvil, že se jedu podívat na rozbombardované Coventry. Vojenští páni mi tehdy přátelsky řekli: "Ale to nám musíte všechno povídat, až se vrátíte!" "Spolehněte se," povídám, "vy budete první, které pak navštívím."

Slibu jsem částečně dostal. Když jsem se totiž po dvaceti letech vrátil, zjistil jsem, že vojenská správa na tom starém místě už nebyla. A věříte, že jsem se ani nenamáhal ji hledat? Pravda, po sametu se rozhodli dát nám všem "zběhům" odpustky, ale co kdyby mě k tomu pardonu ještě degradovali, třeba z toho podporučíka až na brance či dokonce až na podebrance? A taky jsem si nechtěl kazit vzpomínky na ty moje líbáňky s mundúrem...